

V Angliji v skrbeh zaradi naše politike v Španiji in Franciji

Čemu je šel senator Chan Gurney na obisk k diktatorju Francu? — Mnoge angleške laborite jezi, ker se Amerika navdušuje za de Gaullea

Dne 3. oktobra so Francovi časopisi v Španiji "zanikali" vest, da je ameriška vlada sklenila z njim (z diktatorjem Francu) tajno vojno zvezo. Ta vest o taki zvezi pa ni prišla iz Rusije, ali iz Varšave ali iz Beograda temveč iz Londona — iz krogov levičarske struje delavske stranke.

Romanja k Francu

Dne prvega oktobra je bil sprejet v advencijon s španskim krvnikom Francu ameriški senator Chan Gurney, načelnik senatskega odbora za armadne zadeve Zed. držav. Z njim so bili pri Francu tudi razni naši armadni veščaki — torej je jasno, da so se s Francu posvetovali tudi o čem drugem kot pa govorili zgolj o vremenu in lepem vožnjah po zraku in po morju.

Govorica, da snuje naša vlada tajno vojno zvezo s fašistično Španijo, je že stara. Pričela se je kmalu po zmagi nad Hitlerjem. In glavni snovalec te zveze pa da je newyorški kardinal Spellman, ki ima v državnem departmentu več vpliva kot katerikoli drug hierarh v tej deželi. To jezi posebno protestante, ki so v večini, a njihove cerkve so razdružene, "demokracije" ob enem in vsled tega brez moči. Kajti v katoliški cerkvi po svetu ni nikakršne demokracije.

Klerikalni časopis "Ya" v Madridu je "napoluradno" zanikal vse trditve, da se snuje med Zedinjenimi državami in Španijo kaka "vojna" zveza.

Res, da prihaja kardinal Spellman tja večkrat na obisk. Katoličani v Ameriki imajo pač na kupe denarja, ali pa morda plačujejo kardinalu Spellmanu za vsa ta njegova, tako pogosta potovanja po svetu kdo drugi.

Seveda prihajajo v Madrid tudi kongresniki in senatorji iz zbornice ameriške demokracije, ampak le kot "turisti".

In tako se je slučajno znašel tam tudi omenjeni senator Chan Gurney. Toda čemu v spremstvu tolikih ameriških vojaških

veščakov — to res delavskim članom delavske stranke v Angliji nikakor ne gre v glavo!

Vse zavito v tajno diplomacijo

V Moskvi, v Parizu in v Londonu dobro vedo, da bi fašist Franco, ki je bil med vojno podpornik Hitlerja ekonomsko in z vojaštvom, že davno padel, ako bi v Washingtonu hoteli, kjer se z besedami za demokracijo dušajo bolj kot kaka druga vlada kjerkoli drugje na svetu.

Čemu je Franco sploh šel na krmilu? Zato, ker se ameriška vlada — to je — Wall Street — ki je po Rooseveltovi smrti spet postal "naša vlada" — boji, da ako izpulimo Španijo iz klešč fašizma — bo postala "komunistična". Ali po naše povedano, protikapitalistična in protiklerikalna.

Zakaj se naš vojni (sedaj obrambni) departament toliko zanima za Španijo?

Zato, ker se mu zdi iz strateških ozirov silno važna in pa v slučaju vojne s sov. blokom veliko bolj zanesljiva kakor pa je Francija.

Poročilo iz Londona pravi, da je ameriški vojni (obrambni) departament v Španiji dobil koncesije za vzletališne baze in baze za našo mornarico tako mimo grede že dolgo nazaj. Nikjer da niso o tem napisali kake pogodbe, kajti to nas bi pokazalo v slabi luči — za resnične hujsake v vojni in za največjo nevarnost.

(Konec na 5. strani.)

VOJNA ZA BERLIN

Pred okrog letom dni je pričela Sovjetska unija odrezovati pota iz anglo-ameriške cone Nemčije v Berlin, ki je obkrožen v sovjetski coni.

Toda mesto samo pa je razdeljeno na štiri cone: okrog polovico ga je v sovjetski, ostala polovica Berlina pa je v ameriški-angleški-francoski coni.

Okrog dva milijona prebivalcev živi v nji. Sovjetska komandatura v Berlinu je temu ljudstvu ustavila preko svoje okupacijske cone ves dovoz bodisi po rekah in kanalih, po železnih cestah.

Ameriško vrhovno poveljstvo se je odločilo, da Zed. države ne bi prestale ponižanja, ako se bi iz Berlina umaknile — torej se je vlada v Washingtonu, ali bolje, naš vojni departament odločil za dovažanje potrebščin v Berlin po zraku.

In tako dovažajo naša letala in pa angleška iz anglo-ameriške cone in iz Amerike ter Anglije v Berlin premog, živila, pohištvo in vse sorte druge potrebščine.

To je prvi primer te vrste. Ameriškega poveljnika Clayja sicer skrbi, kako bo skozi zimo, ker dovažanje z letali ni lahka stvar. Nedavno je po posvetovanjih s svojimi predpostavljanimi v Washingtonu izjavil, da ostanemo v Berlinu in da bo anglo-ameriški del mesta vzlic sovjetski blokadi tudi skozi zimo z vsem preskrbljen.

To dovažanje materiala po zraku je stalo že v začetku po par stotisočakov na dan, nešteti vrednost materiala, ki ga naša in angleška vlada pošiljata tja.

Čemu saloh silimo v Berlin in si nakopavamo tolikšne stroške?

Zaradi ugleda seveda.

Dogovor med in tik po vojni med veliko četvorico (Zed. državarji, Sovj. unijo, Francijo in Veliko Britanijo) je določal, da bodo vse te štiri sile vzajemno okupirale Nemčijo, io vzajemno razorožile in njeno ljudstvo vzajemno prevzgojile iz nacizma v demokratično miselnost.

Toda med Sovj. unijo in Zed. državami so nastala kmalu po vojni razlike, ki so se bolj in bolj večale. V Moskvi so Američane dolžili, da se začeli podpirati nacijske elemente in pa najhujši klerikalizem, n. pr. na Bavarskem.

V Washingtonu so odgovarjali, da zastopniki Moskve v vzhodni Nemčiji ustvarjajo komunizem namsto demokracije, da izropavajo nemške tovarne z odvažanjem strojev, iz njih, da raztastujejo kmete in pa da uvajajo totalitarski sistem.

Ta spor se je nadaljeval do točke, ob kateri so zapadne tri sile sklenile zapadno Nemčijo organizirati v samostojno državo. To se pravi, najbolj industrializiran, najbolj bogat del Nemčije — z okrog 60 milijonov prebivalcev, bi postal nov grad nemškega naciona lizma in zapadne sile bi ta predel eventualno uvedle v svojo zapadno unijo in s tem kajpada proti vzhodnemu bloku.

Rusija noče take rešitve. Zahteva, da se iz Nemčije najprvo nacizem iztrebi, da se io demokratizira, in pa da mora ostati enotna. Predlagala je celo, da naj se armade vseh omenjenih sil umaknejo iz Nemčije.

Zapadne sile tega nočejo in vztrajajo pri svojem sklepu za preureditev zapadne Nemčije v samostojno državo.

"Ako je temu tako, tedaj nimate več pravice do svojih predelov v Berlinu," so odredili v Moskvi.

In tako je nastala vojna za Berlin — ne radi Berlina samega sicer — toda berlinsko prebivalstvo vsled nje največ trpi. In nič se ne ve, kako se bo končala.

V tej številki

Na tretji strani je dopis "Big" Tonija Tomšiča iz Oaklanda, v katerem so poleg njegovih šal tudi njegova kritična mnenja o tem in onem.

Na drugi strani je ponatis pisane, ki smo ga razposlali društvu SNPJ. Vse člane te jednote prosimo, da ga prečitajo in sodelujejo.

Povesti Vladimirja Nazora bodo kmalu končane. On je najslavnejši sodobni hrvatski pesnik in pisatelj — kakor med Slovenci Oton Župančič. Dasi je že v poznih letih, je šel med vojno v borbo proti okupatorjem ter med partizani zaslovel kot malokdo. V dežju, v prezebanju in vsled bojev je dobil vročinsko bolezen. To se mu je dogodilo v Bosni. In tako v tej številki pričnemo svojo povest o podzemski Bosni, ki si jo je zamislil, ko se mu je tam v partizanski bolnišnici bledlo v vročini. Njegova povest "Alba" je končana v tej številki. Obe sta na 3. strani.

Alois Oceppek iz Barbertona piše v spomin pokojnemu Johnu Ocepku.

Ne prezrite člankov na angleški strani!

Čitajte tudi članek o naporih koroških Slovencev za pridruženje k Sloveniji, oziroma k Jugoslaviji!

Poročilo odbora za svobodo tiska je na 5. strani.

John Vitez, tajnik kluba št. 11 JSZ iz Bridgeporta, O., poroča, da odbor takozvane demokracije akcije med ondodnimi rojaki ne bo dobil odziva, čeprav jim je poslal svoj oklice. Vitezov dopis je v tej številki.

Ravno tako je v nji objavljen spored jubilejne slavnosti društvu Slavije št. 1 SNPJ, in nekaj notic o nji. Vršila se bo 10. oktobra.

V tej številki so tudi imena igralcev in igralk, ki nastopijo na prireditvi kroška Progresivnih Slovencev dne 24. oktobra v dvorani SNPJ v Chicagu.

Prečitajte vsako številko Proletarca in ko to skončate, ponudite jo kakemu prijatelju ali znancu, da stori isto. Morda ga boste s tem pridobili v krog naših naročnikov, kajti potrebujejo jih.

Tekma balincarjev

Chicagu bila velika stvar

V Slovenskem delavskem centru v Chicagu je bilo v nedeljo 3. oktobra vse živo. Iz Waukegana je prišlo kakih trideset balincarjev in drugih gostov in z Milwaukeja pa so se pripeljali z "busom" in orkester so imeli s sabo.

Balincanje se je pričelo ob 10. dop. in je trajalo do poznega popoldneva. Kosilo je bilo servirano v Centru.

Vse je šlo gladko, dan je bil lep, toda vreme pa hladno, da je marsikoga zeblo, ako ni bil dovolj oblečen.

Bilo je prijetno in gostje so se razšli v najboljšem razpoloženju.

Ubijanje zaupanja v progresivno stranko

Wallace v zadnjem momentu iz kampanje umaknil in priporočil vsem svojim pristašem glasovati za Trumana. Namreč ako bo Truman pristal na pogoj, da se pobota s Stalinom. Kajti glavna točka Wallaceove propagande proti Trumanu je ta, da je on (Truman), zasnoval po navodilih svojih reakcionarnih kolegov, ki si jih je nagromadil v vladi, tako vladno politiko, ki svet vodi neizogibno v hujsko vojno katastrofo kakor pa je bila prva in druga svetovna vojna. Zato ti propagandisti demokratske stranke pravijo, da ni Trumanu treba drugega kot skleniti "mirovno pogodbo" z Rusijo. In Wallaceova platforma bo razpadla kot hiša iz kock.

Verjetno je, da veliko ljudi na Wallacea res pritiska v tem smislu, in enako na Trumana.

Vodstvo progresivne stranke pa je moralo odnehati s kampanjami marsikje proti takozvanim progresivcem, ki so že ali pa žele postati senatorji ali pa člani poslanske zbornice. Tak slučaj je v Wyomingu, v Montani, v Minnesoti itd. In kampanjski odbor progresivne stranke je umaknil že precej svojih senatorskih in kongresnih kandidatov, ker ako bi tega ne storil, bi bila nevarnost, da bo bodoča zbornica še bolj reakcionarna kakor je sedanja.

Kakor v Angliji, tako ali pa še celo bolj v Zedinjenih državah prevladuje politični oportunizem, ki mu pravimo "demokracija", zato ker je vsak oportunist brez programa. Glede na to svoje takozvane takojšnje koristi.

V minulem tednu, ko so poslabno nekateri "komentarci" v radiu prerokovali, da čim je progresivna stranka umaknila nekaj svojih kandidatov v senat in v poslansko zbornico v prid močnejših progresivnih kandidatov, ki bodo na listi demokratske in republikanske stranke, da bosta tudi Wallace in Taylor podala slično izjavo v prid Trumana, je bil Wallace na govorniški turi v Texasu. In baš ko je nekdo v radio omrežju NBC govoril, da se bo Wallace "umaknil", so metali vanj spet gnile paradiznike in jajca. A je svoj govor vseno končal.

Govoril je v nekem mestu ob Mehiki. V Texasu, kot v mnogih drugih državah, živi veliko Mehičanecv — tudi takih, ki Mehiko (Nadaljevanje na 3. strani.)

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

V Angliji so začeli s čistko proti komunistom sedaj v poštnih uradih in pripravljajo jo v unijah. Torej so se amerikanizma tudi tam pavzeli.

Andrej Višinski ima v Parizu na konferenci Združenih narodov to prednost, da ga vsi poslušajo z največjo pozornostjo. Ameriški delegat Austin pa ima večino, pa če kaj govori ali ne.

Harry Truman je v svojih govorih poln besed o demokraciji, civilnih svobodah in v vsakem mu obljubuje vse kar si kdo poželi. Toda kdo je kriv sedanjega reakcionarnega vala in "mrzle" vojne bolj kot on? Morda se lahko dolži za večje krivce njegove prijatelje z Wall Streeta, s katerimi je napolnil vladne urade v Washingtonu in v New Yorku, toda on je vendar predsednik in za vse kar se v vladi dogaja je po ustavi on odgovoren.

Demokratski politiki v sedanjih kampanji silno udrihajo po "republikanskem" kongresu — češ, da le ta je kriv inflacije, socialnega nepokoja, Taftove-Hartleyjeve postavbe in drugih neugodij. Vsak "demokrat" demokratske stranke pa ob enem ve, da ni v programu in v načelih in v smernicah med njegovo ter republikansko stranko nobene razlike. To nedvomno ve tudi Truman, ali saj moral bi vedeti. Saj mu je vendar znano, da je bila Taftova-Hartleyjeva postava po njegovem vetu (ni je hotel podpisati) sprejeta ponovno z dvetretjinsko večino zato, ker so demokratski poslanci in senatorji glasovali zanj, ne samo republikanski. Sedaj pa celo "unijski" voditelji samo slednje dolže in zbirajo denar v kampanji za demokratsko stranko, čeprav je enako kriva.

Franklin D. Roosevelt je imel v zveznem kongresu "večino". Namreč demokratska — torej njegova stranka je imela večino.

Pa je imel boj z njo neprestano, razen v tistih mesecih, ko je bil za predsednika prvič izvoljen. Tedaj so mu odobrili vse odredbe in to so storili sebi v korist, kajti Roosevelt, ki je socialno govoril, je v resnici deloval za otmitev ameriškega kapitalizma, ki je bil takrat v razsulu. Ako ne bi bil Roosevelt naglo zaprl bank in če ne bi dovolil bankrotiranih korporacijam ogromnih posojil, kdo ve kakšna anarhija bi nastala in morda bi tudi mi dobili kak fašizem ali pa "komunizem". Kdor še ni pozabil ve, da je kongres Rooseveltu odobril vse načrte, ki so imeli namen utrditi "svobodno podjetništvo" — to je kapitalizem, in mu pobijal vsak predlog, ki je bil v prid navadnega človeka. In tista večina v kongresu takrat ni bila republikanska temveč demokratska v obema zbornicah. Zal, da volilci na take reči tako zlahka pozabijo in narede v vsakih volitvah enako zmoto kot so jo pred krizo, v vojni in po vojni. Ali jo bodo tudi letošnjega novembra?

Vatikan je katoličanom prepovedal brati katici od Stalina napisane. Prepovedovati knjige, časopise in slike je v zidovih Petrove skale starodavna tradicija. Katoličani vsled tega ne vedo, da je Hitler — v primeri s papeži — požgal veliko manj knjig in da je on preganjal in ugonobil veliko manj učenjakov kot pa so jih takozvani "božji namestniki" v "večnem" Rimu.

Na Poljskem so začeli kmetije posameznikov spreminjati v kolektivno poljedelstvo. Ali bolj naravnost, kmetom so rekli, da zemlja ni več njihova ker odslej bo posest vseh v državi. Seveda jo bodo tudi v naprej obdelovali in živeli kjer žive sedaj. Toda privatna svojina je odpravljena. Vzrok temu preobratu v agrikulturni je, ker je povprečen poljski kmet jako konservativen (Konec na 4. strani)

Nekaj o naših stvareh

Clarence Zaitz je bil dosedaj poznan le onim, ki čitajo "Voice of Youth" (mladinsko glasilo SNPJ) in pa angleško sekcijo Prosvete. Star je okrog 18 let. On je sin Toneta Zaitza, bivšega glavnega odbornika bivše SSPZ, ki si je napravil dom ob Pacifiku.

Clarenceova mati je bila rojena v Forest Cityju in enako Clarence. Torej je on v tem oziru član že druge generacije našega priseljenštva. Njegov stric Joseph Drasler, brat njegove matere, je bil več let pomožni upravnik Proletarca in veliko pomagal tudi v uredništvu. Sedaj je Joseph Drasler uposlen v Alaski v tesarski stroki. Med vojno je bil težko ranjen v ameriški invaziji v Francijo in Belgijo.

Vzrok, da to pripovedujemo je, ker Clarence sedaj dela v našem uradu. Upravnica Anne Beniger vsled zdravstvenih ozirov že dolgo opravlja le najnujnejša upravniška dela, toda agitacijski posli pa so nam zastali. In tako smo po srečnem naključju naleteli na tega mladega dečka in upamo, da bo pri nas tudi ostal. Prišel je z zapada nazaj v Chicagu in dobil delo pri časopisu "Chicago Daily News". Njegova mati, rojena, kot že omenjeno, v Forest Cityju, Pa., govori zelo dobro slovensko. Clarence pa se bo moral našemu jeziku šele privičiti. Razume ga, a govoril je samo z drugorodci — angleško seveda — pa ga bo vzelo nekaj časa — da se bo privadil. Anne Beniger, ki je tudi v Ameriki rojena, pa obvlada slovenščino tudi v pisavi, kar naši zastopniki dobro vedo. In tako jo bo tudi Clarence, ako ga ne bodo čez kako leto poklicali k vojakom. Upravnica Anne Beniger seveda tudi ostane pri nas, da bo pomagala kolikor ji bo zdravje dopuščalo. Knjigovodstvo ostane v njenem področju.

J. J. Gabrenja iz Clevelanda nas vprašuje, kdaj prejmejo društva knjigo Prosvetne matice. Dobili smo jo iz knjigovodstva po dolgem zavlacavanju minuli teden. Razposlali jo bomo ta mesec čim bo naša upravna priredila potreben seznam. Listom pa smo jo poslali v oceno že koncem septembra. Naslov knjige je "DVA BRATA" in spisal jo je Etbin Kristan. Sijajno delo Krasna, a ob enem resnična povest!

Društvo "SLAVIJA"
ŠT. 1 SNPJ
CHICAGO, ILL.

bo imelo slavnost 45-letnice v nedeljo 10. oktobra. Spored objavljen v tej številki.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00. Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL. Telephone: ROCKWELL 2864.

Razdruženje Združenih narodov

V Parizu se je pričelo konec septembra zasedanje organizacije Združenih narodov. V angleščini ima zvečenice ime "United Nations".

Toda je ta zveza veliko bolj razdružena kakor pa je bila pokojna liga narodov. Njena palača v Ženevi, v Švici je kakor nagrobni spomenik. Ogromna je, stala je milijone dolarjev in sedaj dela v nji nekaj klerkov in klerkinj in pa turisti jo obiskujejo, katerih pa letos niti v Švici ni bilo toliko kakor nekoč.

Na zborovanju v Parizu je bilo vsakemu udeležencu od prvega trenutka jasno: Tepla se bosta s svojimi izjavami vodilni ameriški delegat Austin in vodilni sovjetski delegat Višinski.

Ameriškiemu delegatu Austinu je pomagal kolikor zmore angleški vnanji minister Ernest Bevin.

In Višinskemu pa največ sedanjji jugoslovanski minister vnanjih zadev Edvard Kardelj.

Naravno — večina je ostala nespremenjena. "Satelitke" Zed. držav se glasovano v spornih zadevah ali vzdrže, ali pa glasujejo proti USSR — pa če je pravično ali ne.

Andrej Višinski je v Parizu sedaj veliko govoril — ne samo kot glavni zastopnik sovjetske delegacije temveč še posebno kot tožilec.

In on je eden izmed najboljših takozvanih prosekutorjev, kar jih pozna zgodovina.

Veliko ljudi je v svoji bivši službi pripravil v smrtno obsodbo. In tudi v Parizu je govoril kot prosekutor.

"Zed. države nas neizogibno tirajo v vojno," je dejal, "ako se vi, delegati Združenih narodov ne pobrigate, da se temu zločinskemu rožljanju z atomskimi bombami napravi konec.

Galerija mu je burno ploskala, ne pa delegacija "Združenih narodov". Kajti izmed 58 držav, ki so zastopane v tej organizaciji, jih je le nekaj šest v "sovjetskem" bloku. Izmed teh so tri članice USSR — namreč Rusija, Ukrajina in Belo-Rusija.

Ostale tri so Jugoslavija, Čehoslovaška in Poljska.

Vse ostale države in državnice kontrolira anglo-ameriška diplomacija. Višinski trdi, da naša ameriška vlada hoče na vsak način v vojno. Da jo imajo naši generali že vso zasnovano in da se lahko vsak trenutek zapode v tretje svetovno klanje.

Vzrok, da smo tako naduti — trdijo v Moskvi — je, ker imamo atomske bombe. Baje jih je v naših skladiščih toliko, da lahko z njimi uničimo ves svet.

Višinski v Parizu je na to opozarjal in svaril, da Zed. države niso več edina sila, ki poseduje to strašno morilno sredstvo.

Vseeno so naši atomski večaki mnenja, da tudi ako v Sovjetski uniji vedo skrivnosti, iz česa atomska bomba sestoji, vzile temu je Rusija ne bo mogla izdelati še najmanj pet let.

V Zed. državah je polno vojnih histerikov, ki ščujejo v vojno z Rusijo "takoj". Trumanova administracija je ustvarila ugodna tla za tako hujkanje, a sedaj mnoge naše državniške skrbi — kaj če se res kaj hudega dogodi — n. pr. kak incident v Berlinu, pa se bi hipoma iznašli v prehodu iz "mrzle" v "vročo" vojno.

Vse je mogoče v sedanjji napetosti in ni ga človeka, ki bi bil v državniškem svetu dovolj vpliven to mednarodno sovraštvo spraviti v toke svetovnega mira.

V Parizu govore izvalno, enako v Londonu in v Washingtonu in v Moskvi vračajo zob za zob.

Mar ne bi bilo boljše, če bi kapitalistični svet priznal, da bo moral bolj in bolj popuščati socializmu, v Moskvi pa sprevideli, da je bolj živeti v miru kot pa držati zapadne sile (kapitalizem) v nevtralnem nervoznosti?

Ni verjetno, da pride do vojne, četudi se zdi, da je na pragu. A že to, da se zdi, da je taka nevarnost na pragu, je katastrofa za človeštvo. Čemu jo je treba, če pa sta obe strani ne za novo pokolje pač pa za mir?

Truman v Grčiji še vedno ni zmagal

Grška rojalistična — ali kakor ji pravijo nasprotniki — fašistična vlada, je dne 30. septembra na svojo roko "buhnila" v svet vest, da je sedaj v njenih mejah dva tisoč več gerilcev kakor pa jih je bilo v času, ko je predsednik Truman proglasil v našem zveznem kongresu svojo doktrino za boj proti komunizmu vsepovsod in ob enem proglasil Grčijo za ameriški protektorat.

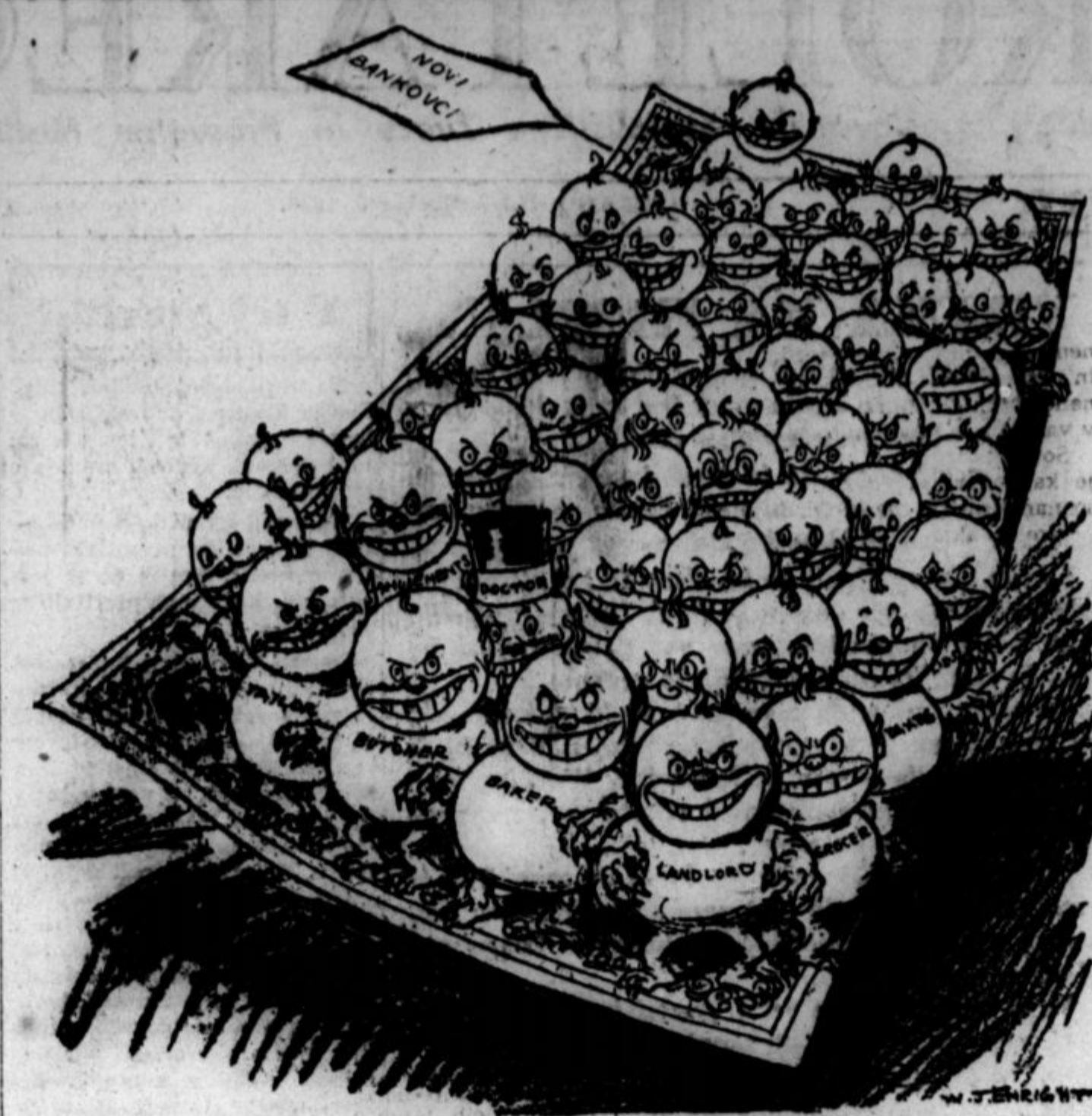
Ze v prvem letu Trumanove doktrine bi morala biti Grčija očiščena gerilcev. In potem so zatrjevali, da bodo vsi izgnani, ali pa poklani, ali ujeti do konca letošnjega septembra. Pa se to ni zgodilo — kajti grška rojalistična vlada smatra, da predno ji bo mogoče nasprotnike poraziti, bomo morali plačati še precej stotin milijonov dolarjev.

Izdali smo v pomoč Grčiji, od časa proglasitve Trumanove doktrine, že kako milijardo. Vsak Američan plačuje davke v eni ali v drugi obliki in dali smo vsak izmed nas precej dolarjev, da porazimo grške gerilce in da obverujemo grškega kralja. In pa da se ohrani grški privilegirani sloj. O kaki demokraciji na Grškem ni govora, razen med gerilci. Ampak slednje naziva naša (namreč ameriška vladna) propaganda za "bandite" in tako bomo za vzdrževanje civilne vojne v prid grške dinastije ter grške reakcije mi Američani še plačevali.

O fiasku naše vladne politike na Grškem boste v radiu malo slišali in v časopisju pa le videli tu pa tam kako notico.

Kajti ameriška dvojčica demo-republikanska stranka je eno, in v njej politiki ni med njima nobena razlika. Tepeta se med sabo le za korita. Načelna ni ne ena ne druga.

Torej bomo grški dvor še vzdrževali, in njegovo armado, in plačevali za živez tistim Grkom, ki so v rojalističnem teritoriju. Ameriška vlada je po proglasu in po sprejetju Trumanove

NAPORI KOROŠKIH SLOVENCEV ZA PRIDRUŽENJE K JUGOSLAVIJI

Vprašanje pripadnosti slovenske Koroške bo z zaključkom avstrijske mirovne (državne) pogodbe prišlo do končne rešitve, če pravične ali ne, je druga stvar. Znano je, da je jugoslovanska vlada odločno zahtevala, da se priključi k Jugoslaviji vsaj važni osrednji s Slovenci strnjeno naseljeni del slovenske Koroške, čeprav bi ostal tudi po tem predlogu še precejšen kos slovenske zemlje na Koroškem pod Avstrijo.

Za poznavanje narodnostnih prilik na Koroškem podajajo ljudska štetja zadnjih 50 let in pa plebiscit po prvi svetovni vojni (l. 1920) zelo nazorno in poučno sliko, ki nam kaže, kaj je resnica in kaj je varanje javnosti.

Narodnostne razmere so bile v slovenskem delu Koroške v zadnjih petdesetih letih izredno žalostne. Slovensko ljudstvo na Koroškem je živelo kot malokje na slovenski zemlji pod močnim pritiskom večinskega (nemškega) naroda. Slovenci, posebno oni na obrobju narodnostnega ozemlja, so bili pod stalnim močnim vplivom nemške kulture, nemške vzgoje ter silne propagande. Podožetje je bilo še kolikor toliko obvarovano pred potujevanjem, ostalo je slovensko, več ali manj zavedno. Toda sredi slovenske zemlje so nastala mesta, trgi in večji industrijski kraji kot nemški in mešani jezikovni otoki, ki pa niso bili neposredno povezani z nemškim strajanim ozemljem. Promet in gospodarstvo, posebno razvijajoča se industrija, dalje koroška naseljevanja in zlasti šolska politika — kdo ne pozna zloglasnih "utrakvističnih" šol — vse to je služilo germanizaciji dežele in ustvarjalo nemški most k — Jadrani.

Ljudska štetja
Ljudska štetja, izvedena na Koroškem v zadnjih 50-60 letih odkrivajo strašne posledice kurdoktrine obožila kraljevo armado. Grški vojaki uživajo vso hrano na naše stroške; imajo ameriške uniforme in opremljeni so s našo municijo.

In čudno — že po treh letih civilne vojne morajo naši — namreč častniki naše ameriške armade, ki so nastanjeni na Grškem, priznati, da še niso nikamor prišli.

Prošlega julija so trdili, da so grške gerilce pognali grški kraljevski vojaki pod vodstvom ameriških častnikov v Albanijo, v Bolgarijo in v Jugoslavijo, kolikor jih niso pobili ali pa ujeli.

Sedaj pa kar naenkrat vlada v Atenah tarnja, da jih je "več" kot pa predno je pričela s svojo intervencijo Trumanova administracija.

Enako slabo se godi ameriški intervenciji na Kitajskem. Takozvani kitajski komunisti zmagujejo, mi — ameriški davkoplačevalci pa plačujemo račune. Seveda ne v prid kitajskih "komunistov" temveč za vzdrževanje kitajske reakcije pod Čiang Kaišekom.

Ker sta obe vodilni stranki — kot že v uvodu rečeno — za en in isti sistem ameriške vnanje politike, noče nobena oglašati svojega poloma, ki sta ga doživeli na Grškem in na Kitajskem.

In ga bosta bržkone prav tako tudi po drugih deželah, v katerih imamo vojna taborišča in podpiramo v njih najbolj koruptni del birokracije.

To je vzrok, čemu so v Washingtonu tako nervozni. In pa čemu lažjejo "komuniste" za vsakim oglom in pod vsako posteljo.

Glasovalno ozemlje in plebiscitne določbe.

Glasovalno ozemlje je obsegalo sicer večji del slovenske Koroške, toda brez slovenske vzhodne Ziljske doline. Razdeljeno je bilo v dva pasova, t. j. v večji južni, pas A, in v severni manjši par B z mestom Celovcem. Glasovanje je (v smislu plebiscitnih določb) bilo najprej v južnem pasu A. Če bi glasovanje v tem pasu izpadlo za Slovence ugodno, potem bi glasovali tudi v drugem pasu B. Toda zaradi nepovoljnega uspeha v pasu A je odpadlo glasovanje v pasu B.

Glasovalni pas A je bil razdeljen v štiri volilna okrožja in sicer 1. v okrožje Rožek, ki je obsegalo pretežno del sodnega okrožja Rožek, dalje 2. v okrožje Borovlje, ki je obsegalo občine sodnega okraja Borovlje in deloma občine sodnega okraja Celovec-okolica, potem 3. v okrožje Pliberk z občinami sodnega okraja Pliberk, Dobrla vas in Zelezna kaplja ter končno 4. v okrožje Velikovec z občinami sodnega okraja Velikovec z dvema občinama sodnega okraja Celovec-okolica in ene občine (Labud) sodnega okraja Št. Pavel.

Slovenci so dosegli torej nadpolovično večino v dveh volilnih okrožjih, in sicer v okrožju Rožek s 53.7% in v okrožju Pliberk s 51.0%, medtem ko so dosegli v okrožju Borovlje sicer še 43.6% v okrožju Velikovec, ki je bilo močno pod nemškim vplivom, pa le 22.8% glasov.

Pribiti pa je, da bi bila zmaga za Slovence kljub raznim volilnim mahinacijam povsem zagotovljena, če bi bil vključen v ta glasovalni pas tudi slovenski del Ziljske doline. Tega dejstva so se nekatere Jugoslovane ne posebno naklanjene velesile, ki so določile pogoje za plebiscit, dobro zavedale, zato pač niso priključile slovenskega dela Ziljske doline glasovalnemu pasu. Sovjetska Rusija takrat na mirovni konferenci ni sodelovala.

Iz podrobnih rezultatov glasovanja je razvidno, da so bili slovenski večinski glasovi doseženi v splošnem v občinah, ki leže južno Vrbskega jezera ter južno Vetrinje - Zrelec - Grabštajn in dalje južno Drave. In te slovenske občine v glasovalnem pasu tvorijo povsem strnjeno slovensko narodno ozemlje! Meja tega strnjene slovenskega ozemlja v pasu poteka od točke na Karavankah (južno vasi Begsta-in) proti severu in vodi tik zapadno ob Baškem jezeru na Dravo, nato deloma po Dravi ter preide med Vrbo in Logom na Vrbsko jezero, ki ga seče, od vzh. pobožja Vrbskega jezera pa vodi na reko Krko in dalje po Krki in Dravi do jugoslovanske meje.

Plebiscit, ki je bil 10. oktobra 1920 v enem delu slovenske Koroške na osnovi določb mirovne pogodbe z Avstrijo, po prvi svetovni vojni pa nikakor ni prikazal prave slike narodnostnega

GRE SE ZA OBSTOJ PROLETARCA

Naš list je v svojih prvih letih po ustanovitvi čestokrat apeliral na društva SNP za gmočno pomoč.

Okrog leta 1916 smo s tem prenehali in skušali dobiti potrebna sredstva iz raznih drugih virov.

A sedaj, ko je naš dolg v tiskarni narastel, smo se po dolgih letih spet obrnili na organizacijo, kateri je ta list pomagal v razvojni dobi toliko kakor da bi bil njeno glasilo.

Pismo, ki smo ga razposlali društvom, se glasi:

Obratamo se na vaše društva SNP z izrednim apelom: "Proletarec" je bil dolgo let — do ustanovitve Prosvete vodilni glasnik SNP. In vsako leto so nam njena društva pomagala kriti primankljaj.

"Proletarec" je v pionirskih dneh največ pripomogel, da je SNP zrastle v organizacijo kakršna je danes.

Vsako leto so njena društva dobila apel za prispevke, da se vzdrži. Kajti noben neodvisen ameriški časopis ne bi mogel obstajati, ako nimajo poleg naročnin tudi kake druge podpore.

"Proletarec" se sedaj na društva SNP znova obrača — in to prvič po več kot 25 letih.

V našem uradu smo vzlic inflaciji stroške znižali.

V tiskarni, na pošti in v nakupovanju potrebščin pa so narasli nad 250%.

Naš dolg tiskarni je narastel precej nad \$3,000.00 in nam je sporočila, da ji moramo obveznost plačati, ali pa tudi Ameriškega družinskega koledarja ne bo.

Ohraniti moramo list in koledar. A to nam bo mogoče le z vašo pomočjo.

Zato se obračamo na vaše društvo. Ako mogoče, prispevajte. Ako nimate sredstev, morda kaj lahko zberete med člani.

Vsak znesek je dobrodošel!

Iskreno pozdravljeni!

JOŠKO OVEN, predsednik eksekutive.
FRANK ZAITZ, urednik.

razmerja v plebiscitnem ozemlju. Moč slovenskega življa tu ni prišla povsem do veljave in zadostnega izraza. Plebiscit je potekal v okoliščinah, ki so bile vse prej kot ugodne za Slovence. Poleg raznih krivic v zvezi s plebiscitom je na izid glasovanja posebno kvarno vplivalo dejstvo, da v glasovalno ozemlje, kot je bilo že omenjeno, ni bil vključen vzhodni (slovenski) del Ziljske doline. Nemška propaganda, ki jo je izdatno podpiral južni sosed, je zelo učinkovito delovala pred in med plebiscitom. Predvsem so z raznimi gesli in obrekovanji in pa potek plebiscita je služil predvsem nemškemu glasovom. Tako n. pr. so spreminjali v zadnjem trenutku glasovalne predpise glede vlaganja prizivov za glasovalne spiske, spletali so z glasovalnimi skrinjicami in glasovnicami, štetja glasov niso opravili takoj po glasovanju in v kraju glasovanja, ampak šele naknadno itd.

Temu nasproti pa je bila jugoslovanska (slovenska) propaganda nezadostna, nikakor ne na višku. Tudi ni našla pravega razumevanja in zadostne podpore pri merodajnih krogih.

Kljub vsem tem skrajno nepovoljnim razmeram pa so dosegli Slovenci pri plebiscitu v pasu A venderle 41% glasov, kot je to ugotovila medzaveznika plebiscitna komisija. Ob enem pa je izid plebiscita nedvomno dokazal, kot že zgoraj navedeno, da tvori slovenska večina v posameznih občinah strnjeno narodno ozemlje. To je važno dejstvo, katerega ne smemo prezreti.

Na podrobnosti izid tega glasovanja pa se velesile niso ozirale ter so celotno ozemlje glasovalnega pasu prisodile Avstriji. Velesile so postopale v koroškem primeru povsem drugače kot n. pr. pri plebiscitu v Zgornji Sleziji, ki je bil skoro istočasno in izpadel za Poljake še daleko manj ugodno kot koroški plebiscit za Slovence, a so velesile vendarle prepustile Poljski važne in obsežne, z Nemci močno naseljene predele plebiscitnega ozemlja Slezije.

Torej so zmagovite velesile sklepale pogodbe po prvi svetovni vojni po naklonjenosti, ne s stališča pravičnosti.

In isto taktiko pristranosti vrše tudi sedaj.

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečenih naročninah. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost

ODA je med našimi ljudmi slabo naletel

Bridgeport, O. — Pred kakim mesecem dni sem prejel pismo slovenskega demokratičnega socialista Ivana Molka, ki kliče tiste, kateri sede na plotu, da se mu pridružijo ter pomagajo ustanoviti njih lastno glasilo. Urejevano bi bilo v njihovem duhu organizacije za demokratično akcijo — in seveda vse to proti Proletarcu in Prosveti ter vsemu drugemu kar je naprednega med nami.

V prvi vrsti bi radi dobili medse tiste, kateri imamo še nekaka zborovanja pod čarterjem socialistične stranke. Pravijo, da je njim najbližja. S tem nas skušajo pridobiti, da bi tudi mi začeli zametavati oziroma zamenjati Proletarca ter opustili agitacijo zanj.

Prepričan sem, da jim ta nakana ne bo uspela.

Njihova izjava je bila prečitana na zadnji klubovi seji, a ni dobila nikakršnega ugodnega odmeva. Pač pa je bilo sklenjeno, da se da iz klubove blagajne \$5 v tiskovni sklad Proletarca. In pa da delujemo v kampanji za izvolitev Wallacea za predsednika Zed. držav in Glenna Taylorja za podpredsednika.

Toliko v pojasnilo skupini ODA od strani našega kluba.

John Vitez, tajnik kluba št. 11 JSZ.

Tole mi ne gre v glavo?

Čemu voditelji untj hočejo napraviti kake tri milijone dolarjev v kampanji za demokrasko in republikansko stranko, kateri sta obe enako odgovorni, za sprejem protijunjske Taftove-Hartleyjeve postavbe, to mi nikakor ne gre v glavo!

PRIPOVEDNI DEL

VLADIMIR NAZOR:

NOVELE

Alba

(Nadaljevanje. Prvič objavljeno v Proletarcu 1947.)

Gospa se je ozirala name:

— Ali slišite? Rešna, zanesljiva in iskrena prijateljica iz M., katero Alba dobro pozna in zelo spoštuje, mi odgovarja; zdaj pa "ni mogoče", "ne verjamem." Gospod svojih študij ni niti končal; tisto zastran notifikacije je bila gola laž. Sportist je postal, popivati je začel v Slici, ugonobil je svojega dobrega očeta. Ko je spoznal, da je ostal sam na suhem, se je vrnil domov, skupaj z materjo sta začela gledati, kje bi našel rešilno sidro. In našel ga je. Ker ni več pokojnega očeta, je prišel naravnost k nama. Me razumete?

— Ne, mama! Ne! — se upre Alba. — Rad me ima.

— Nima rad tebe, ampak tvojo doto. Računar je, prav kakor njegova mati.

Alba je zajokala, zbežala je v sosednjo sobo.

Miril sem gospo; povedal sem ji svoje mnenje, da bo moral mladenič po vsem tem sam odstopiti; dekle se bo pa znašlo, zopet bo tako, kakršno je bilo.

— Naj je on še tako trd in predrzen, tudi jaz nisem iz vojske. Varovala bom svojega otroka.

Vstal sem, da bi šel.

Albo sem našel na balkonu, kjer je krmila ptica, tenko gubico je imela na čelu in solze na licih.

Ne spominjam se več kaj sem ji vse govoril, ne tega, kaj mi je odgovarjala. Spominjam se samo, da sem ji nazadnje, ko mi je nežno in prijateljsko stiskala roko, dejal:

— No, sedaj mi pa iskreno povejte: ali imate Darka radi?

— Da; zelo rada; tako, kakor nisem nikoli niti slutila. In čeprav je norel, sebi škodoval, obubožal, jaz imam dovolj... da mu pomagam. Oh, tako je prijeten.

☆☆☆

Vedel sem, da stvari ne bo mogoče rešiti tako preprosto in da bo skrbna mati nazadnje izgubila bitko. Da se bodo pa dogodki tako naglo razvijali, nisem mogel niti slutiti; tudi želel nisem takega razvoja; neodločne upanje je še vedno bilo na dnu moje notranjosti, odpor proti mladeniču pa je neprestano rasel v meni.

Ko sem zopet prišel, da bi ju obiskal, sem imel kaj videti in slišati.

Pred vrtnimi vrati stoji avto, Jaga je vsa objokana; gospa je v popotni obleki in pripravila kovčeg; obraz ji je bolj mračen kakor pa žalosten. Niti odzdravila mi ni — to sem pri priči opazil — morda vso noč niti za trenutek ni zatislila oči. Trdo, z ubitim glasom mi je rekla:

☆☆☆

Dnevi in tedni minevajo, kletka je še vedno tam in odprta. Tudi Fiffi je izginil.

Novi ljudje so se vselili v hišo. Staro kletko so vrgli na vrt, potem na cesto.

In voz jo je povozil.

☆☆☆

Dnevi in tedni minevajo, kletka je še vedno tam in odprta. Tudi Fiffi je izginil.

Novi ljudje so se vselili v hišo. Staro kletko so vrgli na vrt, potem na cesto.

In voz jo je povozil.

☆☆☆

Dnevi in tedni minevajo, kletka je še vedno tam in odprta. Tudi Fiffi je izginil.

Novi ljudje so se vselili v hišo. Staro kletko so vrgli na vrt, potem na cesto.

In voz jo je povozil.

☆☆☆

Dnevi in tedni minevajo, kletka je še vedno tam in odprta. Tudi Fiffi je izginil.

Novi ljudje so se vselili v hišo. Staro kletko so vrgli na vrt, potem na cesto.

In voz jo je povozil.

☆☆☆

Dnevi in tedni minevajo, kletka je še vedno tam in odprta. Tudi Fiffi je izginil.

Novi ljudje so se vselili v hišo. Staro kletko so vrgli na vrt, potem na cesto.

In voz jo je povozil.

☆☆☆

Dnevi in tedni minevajo, kletka je še vedno tam in odprta. Tudi Fiffi je izginil.

Novi ljudje so se vselili v hišo. Staro kletko so vrgli na vrt, potem na cesto.

In voz jo je povozil.

☆☆☆

Dnevi in tedni minevajo, kletka je še vedno tam in odprta. Tudi Fiffi je izginil.

Novi ljudje so se vselili v hišo. Staro kletko so vrgli na vrt, potem na cesto.

In voz jo je povozil.

☆☆☆

Dnevi in tedni minevajo, kletka je še vedno tam in odprta. Tudi Fiffi je izginil.

Novi ljudje so se vselili v hišo. Staro kletko so vrgli na vrt, potem na cesto.

In voz jo je povozil.

☆☆☆

Dnevi in tedni minevajo, kletka je še vedno tam in odprta. Tudi Fiffi je izginil.

Novi ljudje so se vselili v hišo. Staro kletko so vrgli na vrt, potem na cesto.

In voz jo je povozil.

☆☆☆

Dnevi in tedni minevajo, kletka je še vedno tam in odprta. Tudi Fiffi je izginil.

Novi ljudje so se vselili v hišo. Staro kletko so vrgli na vrt, potem na cesto.

In voz jo je povozil.

☆☆☆

Dnevi in tedni minevajo, kletka je še vedno tam in odprta. Tudi Fiffi je izginil.

Novi ljudje so se vselili v hišo. Staro kletko so vrgli na vrt, potem na cesto.

In voz jo je povozil.

☆☆☆

Dnevi in tedni minevajo, kletka je še vedno tam in odprta. Tudi Fiffi je izginil.

Novi ljudje so se vselili v hišo. Staro kletko so vrgli na vrt, potem na cesto.

In voz jo je povozil.

☆☆☆

Dnevi in tedni minevajo, kletka je še vedno tam in odprta. Tudi Fiffi je izginil.

Novi ljudje so se vselili v hišo. Staro kletko so vrgli na vrt, potem na cesto.

In voz jo je povozil.

☆☆☆

Dnevi in tedni minevajo, kletka je še vedno tam in odprta. Tudi Fiffi je izginil.

Novi ljudje so se vselili v hišo. Staro kletko so vrgli na vrt, potem na cesto.

In voz jo je povozil.

☆☆☆

Dnevi in tedni minevajo, kletka je še vedno tam in odprta. Tudi Fiffi je izginil.

Novi ljudje so se vselili v hišo. Staro kletko so vrgli na vrt, potem na cesto.

In voz jo je povozil.

☆☆☆

Dnevi in tedni minevajo, kletka je še vedno tam in odprta. Tudi Fiffi je izginil.

Novi ljudje so se vselili v hišo. Staro kletko so vrgli na vrt, potem na cesto.

In voz jo je povozil.

☆☆☆

Dnevi in tedni minevajo, kletka je še vedno tam in odprta. Tudi Fiffi je izginil.

Novi ljudje so se vselili v hišo. Staro kletko so vrgli na vrt, potem na cesto.

In voz jo je povozil.

☆☆☆

Podzemna Bosna

1.

To se je zgodilo, ko sem — po dolgotrajnem in skoraj nenehnem, večinoma nočnem jezenju in pehoji čez deloma je zamrznene planine in skozi soteske — v vasi Drače nenadoma omagal.

Sovražno zrakoplovstvo nas je kar naprej preganjalo, zato so nam ukazali, naj se podnevi posamič kakor koli bolj poskrrijemo. Zopet sem naletel na mlin na dnu soteske pod strmino ob potoku. Mlin je bil majhen, ne-prijazen, nečeden; mlinar dovoljuje, da tudi konji v njem čakajo na menjava, pa ne veš, ali je mlin v hlevu ali hlev v mlinu. Zunaj piha veter, ki se ga moram varovati. Ležim na deski in čutim, kako raste vročica v meni. Od časa do časa malo za-dremam, pa me takoj obiščejo kratke, sila bizarne in groteskne sanje.

Kmalu docela omagam. Fanta Zitko pošljem k vrhovnemu poveljniku; prosim pomoči.

In pomoč pride: Zdravnica in štirje fantje z nosilnico. Devet in trideset stopinj vročine. Takoj me bodo odnesli gori v vas, posebno stanovanje dobim in partizanko, ki mi bo kuhala dietično hrano. Vse to slišim in razumem, dasi se me znova loteva zaspanost in se mi vrti v glavi. Nesejo me.

A zdi se mi, da se vsi štirje nosači večajo, da se dvigam tudi sam vedno više, do golih vej visokih dreves.

— Niže! Padel bom.

Pa me ne ubogajo.

Kriknem in... zbudim se. Oziram se naokrog. Vse je kakor mora biti. Fantje niso veliki. Zdravnica in Zika hodita za nami.

Toda tik pred vasjo postane še huje.

Zdravnica in fant sta izginila; štirje veliki, ki jim medvedja koža skoraj skriva kosmata prsa, me ne neso v vas, ampak proti pečini, ki se vrh planine progi pod nebo ter postavljajo trdnjavam podobne dvorce z obzidjem in stolpi.

— Stojte! Kam? Kje smo?

Ne ustavijo se, ne odgovarjajo; vsak korak jim je daljši od kilometra.

Strah mi leze v kosti, mrzel pot me oblija; nazadnje se mi pa le posreči, da zaženem krik iz grla; zdi se mi, ko da se znova prebujam in otrešam more, da zopet postajam, kakršen sem.

2.

Čutil sem olajšanje, a doživel sem novo presenečenje.

Tudi fantje-velikani in nosilnica so izginili.

Stojim pred odprtino v neko duplino. Drevo cvete pred njo, pod drevesom je studenec, zraven studenca kamenita klop, na klopi pa sedi na soncu starček z dolgo, ščetinasto brado — prav kakor v pravljicah.

Gleda me in se nasmiha.

— Dobrodošel, brat Vladimir.

Bolj kakor besede vpliva na me zvok njegovega glasu; moč je v njem, veselje in dobrota.

Razvedrim se, pomirim.

Spominjam se, kaj je zdavnaj povedal neki grešnik in potepelec o sebi v eni izmed najstarejših hrvaških knjig. V planini se je napotil in pred vhomom v duplino, pred luknjo, blizu studenca, je našel prastaro Vilenico, ki ga je spremila v votlino in ga rešila vsega hudega.

— Nisem se te nadejal, Vilenice! — sem mu dejal.

— Da. Toda iskal si me, čeprav tega sam nisi vedel. Ti si izmed tistih, ki morejo iti kamor koli, pa se ne dajo zapeljati od tvari in oblik, ampak iščejo Duha tistega kraja. Saj veš, da je povsod po eden izmed nas.

— Vilenca sem sedaj potreben. Star sem in bolan. Omagal sem.

— Ne nabiram zelišč, ne iščem začaranih studencev, sreče ne prerokujem in čarovnij ne uganjam. Ti si pa mlad in zdrav. (Dalje prihodnjic.)

Iz urada "Big" Tonyja

Ta dopis je bil poslan in smo ga tudi prejeli v naš urad koncem julija. In zaeno vsoto \$32, o kateri je bilo poročano takoj po prejemu. Med tem se je dopis nekam zamešal, kar je v uredništvih, posebno ako so prestopljena, lahko zgodi.

"Big" Tony nam je nato poslal kopijo in tako je tu objavljen njegov po naši krivdi zakasneli dopis:

Oakland, Calif. — Pri veseli družbi sem se rad šalil, da v Ameriki bi bilo "lušno", če ne bi bilo šihov, in res je prijeto življenje, ko ni potrebno zgodaj vstati in iti na delo. Kmalu bo štiri leta odkar imam vsak dan praznik.

Vzlic temu, da imam dovolj časa na razpolago, sem zakasnel z dopisom. Moj namen je bil, da bom takoj poročal, ko se vrnem iz Los Angelesa, Calif., kako imenitno smo se imeli na zabavi, katero je priredilo društvo 615 SNPJ kot SNPJ Day, 3-4. julija, pa ni bilo mogoče. Jaz in mama se rada popeljava med naše prijatelje na obisk, potem pa tudi midva dobiva obiske, in to je vzrok, da se je vedno odlašalo s pisanjem.

Dne 3. julija zgodaj zjutraj zapremo našo "lizo" in jo mahne proti Los Angelesu, kamor smo dospeli ob 4. pop. Z nama sta se peljala tudi Mr. in Mrs. Andrew Lekšan iz San Franciscu. Ustavili smo se pri Frank Matyazichu, kamor smo bili povabljeni. Takoj so nam postregli s pijačo in jedajo, na večer pa smo šli vsi v dvorano, v kateri smo se zabavali med našimi prijatelji pozno v noč.

Drugi dan smo se zopet vrnili nazaj v isto dvorano, in to je bil res pravi Slovenski dan SNPJ. Prepevali smo slovenske pesmi in plesali slovenske polke ter valčke, katere je nam igral Louis Simončičev orkester. Popoldne smo imeli tudi kratek program, ki ga je vodil dobro znani John Olip. Predsednik društva št. 615 SNPJ, Jacob Barsic, je imel govor v angleškem jeziku in pozdravil vse navzoče v imenu društva. "Tudi podpisane je bila, dana prilika, da je spregovoril nekaj besed. Govoril sem v korist Proletarca in naznanil, da po končanem programu bom pobiral prostovoljne prispevke v korist tega našega delavskega lista. Na koncu sem pograbil še mojo koncertino, iz katere sem prešal slovenske melodije, po končanem programu sem pa pobiral prostovoljne prispevke za Proletarca. Pri tem delu mi je pomagala tudi dobro znana naša agitatorica za Proletarca Mrs. Julija Parkel.

Pri takem delu človek naleti tudi na kakšnega nazadnjaka. On je mislil, da je smart, ko je pričel nama stavi vprašanja, pa se je sam sebe blamiral in ostal v manjšini. Z njim bom enkrat osebno obračunal. Ko sva obiskala vse omizje, sva potem poklicala še Mrs. Josephine Brezovec, da smo prešteli denar. To sem storil zato, da ne bo kdo mislil, da sem zase kolektal. Imen nismo zapisali. Nekateri so dali po dolarju, nekateri tudi več, nobeden pa ni ugovarjal razen enega. Vsak je posegel v žep in vrgel drobšč v klobuk. Nekateri so mi kar za mano prinesli. Ko smo prešteli smo bili vsi veseli. Nakolektali smo lepo vsoto \$32.

Proletarec je vreden, da se ga

podpira in ohrani. Kako ga ohraniti, je pa res drugo vprašanje. Če pustimo, da preneha, naredimo preveliko veselje nazadnjakemu listu v Clevelandu. Kaj takega se ne sme zgoditi. Upam, da se tudi ne bo. Potrebno je zavijati rokave in pridobiti nekaj novih naročnikov, pobirati prostovoljne prispevke in oglaševati. Urednik v vsaki številki pojama kakšne težave imamo izdajati "Proletarca", pa se trkamo na prsa kako smo na predni. Pa s kakim trudom držujemo naš list, kateri vedno podpira in zagovarja delavske pravice. Tole vedno jamranje v Proletarcu je potrebno odpraviti enkrat za vselej.

V št. 2068 čitamo, da so stroški več kot 100% višji na teden pot pa dohodki. Torej je treba zvišati celih sto copakov na teden, da se pokrijejo stroški. To se slabo sliši. Urednik in upravni-tudi ne moreta živeti ob božje štíme. Pride sobota, pa ni denarja, da bi vzela tedensko plačo. Na koncu na prvi strani urednik poziva naročnike, da naj povemo svoje mnenje. Dobro, jaz bom povedal svoje mnenje, pa če se kateremu dopade ali ne. Proletarec priobči od časa do časa imena svojih zastopnikov. Med njimi je opaziti imena takih, ki nisoar ne storijo za Proletarca. Nekaterim ženičke ne pustijo, drugi se pa tudi ne zanimajo za list. Nočejo, ali se ne smejo, in zato so bolj mrtvi za list. Takim zastopnikom, ko nič ne storijo za list, nočejo ali ne smejo, jaz priporočam, da naj pišejo upravništvu, da ne morejo od sedaj naprej zastopati list, ker mu žena ne pusti itd., in naj na njegovo mesto priporočijo dobrega zastopnika, takega, da bo žena nanj ponosna, ako bo agital za delavski list in mu pridobil novega naročnika.

Zelo priporočam, da bi prevzela zastopništvo v Los Angelesu Mrs. Julia Parkel. Videl sem sam kako je bil njen mož vesel, ko mi je njegova žena pomagala pobirati prostovoljne prispevke za Proletarca. Jože je fin dečko. On ji bo še pomagal. Take zastopnike potrebuje Proletarec.

V državi Washington je tudi velika okolica, kjer so naseljeni naši rojaki. Imamo zastopnika, pa ne more vse obiskati, ko nima vozila. Priporočam, da prevzame zastopništvo v Rentonu, Wash., in okolici dobro znani Fred Medvešek. On je tajnik društva SNPJ in napreden mož. Njegova žena Micka je naprednega mišljenja. Priprčan sem, da mu ne bo nasprotovala pri njegovem težkem delu.

In še nekaj. Mi vsi radi čitamo članke Joško Ovrna in ga tudi radi poslušamo, kadar imamo priliko. On je dober podpornik Proletarca. Vedno ga priporočam in agitira zanj. Jaz bom pa njemu nekaj priporočil, da kadar bo imel zopet počitnice, naj se popelje v slovenske naselbine namesto v Mehiko, pa bo storil veliko več za naš list. Ker je dober govornik, ga bodo radi prišli poslušati. In ako bo po končanem govoru omenil Proletarca, sem prepričan, da bo veliko padlo v klobuk za podporo Proletarca. In če bi bilo mogoče, naj se njemu pomaga tudi nekoliko za gasolin.

Upam, da mi Joško ne bo zameril, kar jaz tu priporočam. Če

pride v San Francisco, mu bom na razpolago za kajpot. In pomagal mu bom pri kolekti, da bo več padlo v klobuk za tiskovni sklad.

Vsem čitateljem tega lista in vsem zavednim delavcem priporočam, da greste takoj na delo, s pridobivanjem naročnikov ali s prostovoljnimi prispevki.

Naš list Proletarec se mora postaviti na dobro in zdravo finančno podlago.

Pozdrav vsem čitateljem tega lista, Proletarcu pa dosti novih naročnikov in finančne podpore.

Anton Tomšič.

Staremu prijatelju Johnu Ocepku v spomin

Barberton, O. — V Proletarcu z dne 8. septembra poroča Anton Shular iz Kansasa o smrti Johna Ocepka. John in podpisani sva bila sosed v stari domovini. Bila sva dečka, ko sva se skupaj igrala, krave pasla in v šolo hodila. In ko sva odrasla, sva tudi fantovala skupaj, kadar sem se vrnil domov.

Kajti odšel sem z rojstnega kraja še mlad. Bilo je to leta 1897, ko sem odšel v Trbovlje, kjer sem dobil delo v cementni tovarni. Tri mesece sem garal v nji.

Zatem sem se odločil iti kopa-ti premo in dobil delo v rovu v Ojstrem pri Hrastniku. Tam sem bil uposlen devet mesecev. Leta 1899, ravno na isti dan, ko je italijanski anarhist avstrijski cesarico Elizabeto umoril, sem šel v Nemčijo, v Westfalen in sem tam delal eno leto. Tam sem bil klican na vojaški nabor in bil tudi potrjen. Tako sem moral služiti Francu Jožetu tri leta — zastoj seveda in brez da bi komu kaj koristilo. Dodelili so me k petemu trdnjaskemu polku v Kotoru v Dalmaciji. Ob vsakem dopustu sem se vrnil domov v Tirno, da pomagam očetu na kmetiji. Imel je veliko posestvo, veliko družino, ne pa delavcev, zato se je mučil več-noma sam. In tako sem mu hodil tudi v vojaških letih pomagati. A kar sem imel poleg tega še prostega časa, pa sva ga s pokojnim Johnom porabila z vso-vanjam. On je bil ves čas doma — ni šel nobenkrat v tujino, dokler ni odšel leta 1903 v Ameriko. Istega leta — pa ne skupaj z njim — sem prišel sem tudi jaz. Dospel sem meseca marca 1903 v Jenny Lind, Ark. Pokojni je pa prišel meseca maja v Fleming, Kansas. Menda je tudi živel ves čas v Kansasu. V Ameriki se z njim nisva nikoli sešla. Vem o njemu le kar so mi drugi povedali. In tako njemu o meni. Casten mu spomin! —

Alois Ocepke.

Osebe v igri "Svet brez sovraštva"

Chicago, Ill. — V drami "Svet brez sovraštva", v kateri nastopijo v nedeljo 24. oktobra naši znani detroitski igralci in igralke, bodo mnogi Čikažani videli že znane obraze. A nekaj med njimi je takih, ki so bili že na vse sorte drugih odrih v starem kraju in tukaj.

Drama "Svet brez sovraštva" se vrši največ v zaporu na ljubljanskem gradu med minulo svetovno vojno.

Tudi napisana je bila v starem kraju od znanega pisatelja, toda Anton Fatur jo je predelal tako, da je bolj razumljiva naši publikli v Ameriki.

Anton Fatur je skušen režiser in prepričani smo, da bodo detroitski svojo nalogo tudi ob tej priložnosti prvovrstno izvedli, kakor so jo že dvakrat prej v Chicagu. In nešteto krat v svojem mestu, kakor je bilo že povedano v več prejšnjih pojasnilih in v dopisih ter popravkih (n. pr. o aktivnostih Franka Cesna na našem dramskem odru).

Detroitski so vpriporili že mnogo iger in nekaj operet in tiste, ki so jih nam ponovili v Chicagu, so nam privabile tolikšno avdienco, da smo morali najeti eno največjih dvoran v naši sosesčini.

Taka prilika se nam nudi spet sedaj, v nedeljo 24. oktobra, ko vprizore prej omenjeno dramo "Svet brez sovraštva".

V nji nastopijo Jennie Urban, Mary Fatur, Mary Rant, Lydia Platt, Josephine Gregorič, Helena Krzinsk, Frances Kapel, Mary Jura, August Platt in Matt Pink. Z njimi pride v vlogi

pride v San Francisco, mu bom na razpolago za kajpot. In pomagal mu bom pri kolekti, da bo več padlo v klobuk za tiskovni sklad.

Vsem čitateljem tega lista in vsem zavednim delavcem priporočam, da greste takoj na delo, s pridobivanjem naročnikov ali s prostovoljnimi prispevki.

Naš list Proletarec se mora postaviti na dobro in zdravo finančno podlago.

Pozdrav vsem čitateljem tega lista, Proletarcu pa dosti novih naročnikov in finančne podpore.

Anton Tomšič.

Staremu prijatelju Johnu Ocepku v spomin

Barberton, O. — V Proletarcu z dne 8. septembra poroča Anton Shular iz Kansasa o smrti Johna Ocepka. John in podpisani sva bila sosed v stari domovini. Bila sva dečka, ko sva se skupaj igrala, krave pasla in v šolo hodila. In ko sva odrasla, sva tudi fantovala skupaj, kadar sem se vrnil domov.

Kajti odšel sem z rojstnega kraja še mlad. Bilo je to leta 1897, ko sem odšel v Trbovlje, kjer sem dobil delo v cementni tovarni. Tri mesece sem garal v nji.

Zatem sem se odločil iti kopa-ti premo in dobil delo v rovu v Ojstrem pri Hrastniku. Tam sem bil uposlen devet mesecev. Leta 1899, ravno na isti dan, ko je italijanski anarhist avstrijski cesarico Elizabeto umoril, sem šel v Nemčijo, v Westfalen in sem tam delal eno leto. Tam sem bil klican na vojaški nabor in bil tudi potrjen. Tako sem moral služiti Francu Jožetu tri leta — zastoj seveda in brez da bi komu kaj koristilo. Dodelili so me k petemu trdnjaskemu polku v Kotoru v Dalmaciji. Ob vsakem dopustu sem se vrnil domov v Tirno, da pomagam očetu na kmetiji. Imel je veliko posestvo, veliko družino, ne pa delavcev, zato se je mučil več-noma sam. In tako sem mu hodil tudi v vojaških letih pomagati. A kar sem imel poleg tega še prostega časa, pa sva ga s pokojnim Johnom porabila z vso-vanjam. On je bil ves čas doma — ni šel nobenkrat v tujino, dokler ni odšel leta 1903 v Ameriko. Istega leta — pa ne skupaj z njim — sem prišel sem tudi jaz. Dospel sem meseca marca 1903 v Jenny Lind, Ark. Pokojni je pa prišel meseca maja v Fleming, Kansas. Menda je tudi živel ves čas v Kansasu. V Ameriki se z njim nisva nikoli sešla. Vem o njemu le kar so mi drugi povedali. In tako njemu o meni. Casten mu spomin! —

Alois Ocepke.

Osebe v igri "Svet brez sovraštva"

Chicago, Ill. — V drami "Svet brez sovraštva", v kateri nastopijo v nedeljo 24. oktobra naši znani detroitski igralci in igralke, bodo mnogi Čikažani videli že znane obraze. A nekaj med njimi je takih, ki so bili že na vse sorte drugih odrih v starem kraju in tukaj.

Drama "Svet brez sovraštva" se vrši največ v zaporu na ljubljanskem gradu med minulo svetovno vojno.

Tudi napisana je bila v starem kraju od znanega pisatelja, toda Anton Fatur jo je predelal tako, da je bolj razumljiva naši publikli v Ameriki.

Anton Fatur je skušen režiser in prepričani smo, da bodo detroitski svojo nalogo tudi ob tej priložnosti prvovrstno izvedli, kakor so jo že dvakrat prej v Chicagu. In nešteto krat v svojem mestu, kakor je bilo že povedano v več prejšnjih pojasnilih in v dopisih ter popravkih (n. pr. o aktivnostih Franka Cesna na našem dramskem odru).

Detroitski so vpriporili že mnogo iger in nekaj operet in tiste, ki so jih nam ponovili v Chicagu, so nam privabile tolikšno avdienco, da smo morali najeti eno največjih dvoran v naši sosesčini.

Taka prilika se nam nudi spet sedaj, v nedeljo 24. oktobra, ko vprizore prej omenjeno dramo "Svet brez sovraštva".

V nji nastopijo Jennie Urban, Mary Fatur, Mary Rant, Lydia Platt, Josephine Gregorič, Helena Krzinsk, Frances Kapel, Mary Jura, August Platt in Matt Pink. Z njimi pride v vlogi

pride v San Francisco, mu bom na razpolago za kajpot

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

Irak—dežela petroleja in predmet tekme imperialističnih sil

Kdo se še iz detinstva ne spominja daljne in čudne dežele okrog rek Evfrata in Tigrisa, ki jo je bujna domišljija orientalskih narodov tako krasno opelvala v bajkah "1001 noč"? Kdo ne pozna Babilona, središča enega od največjih imperijev v starem veku, mesta fantastičnih Semiramidinih vrtov in biblijskih legend.

Danes po nekaj stoletjih turške vladavine in inozemskih političnih pustolovčin in intervencij je padel Irak na raven zaostale, puste in redko naseljene zemlje. O sijajni zgodovini te zibelke civilizacije ni niti sledu več. Babilon — nekdanji prestolnica carstva, ki se je razprostirala od Pamiira do Atlantskega oceana — je danes samo kup ruševin, ki jih pokriva puščavni pesek.

Kljub temu pa je Irak še nadalje ostal v središču pozornosti mednarodnega imperializma na Bližnjem vzhodu. Irak, ki leži na tromeji Irana, Turčije in držav, ki se razprostirajo na vzhodni obali Sredozemskega morja, se smatra za ključ vseh svetovnih poti na Bližnji vzhod ter za kontinentalni most Indije. Poleg tega pa hrani v svoji zemlji ogromne rezerve nafte, ki je glavni razlog tistega zanimanja, ki ga velesile kažejo do Iraka.

Dandanašnji Irak, ki mu je pred 20 leti začrtal mejo tedanji angleški minister za kolonije Winston Churchill, se razprostira na ozemlju ki meri nad 143.000 kv. milj in ima okrog 5 milijonov prebivalcev. Prostor, kjer je bil po svetopisemskem izročilu raj Adama in Eve, je danes v največji meri suha in brezplodna puščava, ki preide na jugovzhodu v bližini reke Šat-el-Araba v neprehodna malarčna močvirja. Prostor pa, ki leži med Evfratom in Tigrisom, je Mesopotamija, obširna in plodna ravnica, ki je nekoč obrodila s stoterimi plodovi, danes pa daje, vendar tudi jemlje.

Nekoč je bila kri te zemlje voda Evfrata in Tigrisa. Danes je to nafta! Po preračunavanju geologov hrani Irak 11 odstotkov nafte vsega kapitalističnega sveta (Sovjetska zveza ni všteta). Leta 1925 je iraška vlada dala Veliki Britaniji koncesijo za iskanje in izkoriščanje vse nafte v državi. Po tem aktu so takoj začeli rasti koncerni: Petroleum Company, Mosul Oilfields Company, Hanekis Company itd. Ubožni felahi pa so zapustili svoje družine in v zakup dobljeno zemljo ter pričeli kri svojega truda mešati s krvjo iranske zemlje. L. 1935 so otvorili mogočen naftovod, ki veže Kirkus — eden največjih rezervarjev nafte — s Sredozemskim morjem. Angleški vod seže do Haife, a francoski do Tripolisa.

Vrednost iranske nafte je prila v vojni strategiji najbolj do izraza v drugi svetovni vojni. Ona je bila eden od glavnih izvorov goriva britanske mornarice v Sredozemskem morju, kakor tudi kopnih sil zaveznikov v Severni Afriki. Zadnja leta pa je postala iraška nafta predmet živega zanimanja ameriških trdstov.

Na obeh straneh reke Tigrisa se v dolžini 10 kilometrov razprostira glavno mesto Iraka Bagdad, ki je gna najstarejših prestolnic na svetu. To mesto so v VIII. stoletju osnovali Arabci v svojem prvem obdobju osvajanja Mesopotamije. Za časa slavnega kalifa iz "1001 noči" Harum-al-Rašida je živel v Bagdadu dva milijona ljudi. Danes pa jih nima več kot 300 tisoč.

Stari del mesta, ki leži na levi obali Tigrisa, je po svoji arhitekturi in značaju tipično orientalsko mesto. Vijugaste in ozke ulice so dostopne samo za pešce in konje. Vseposvoda pa je nešteto džamij in minaretov, nešteto majhnih, ubožnih trgovnic in še bolj ubožnih ljudi.

Moderni Bagdad je zrasel na drugi obali reke v senci bujnih palm. To je politično in upravno središče države, središče številnih, po veliki večini angleških podjetij, bivališče bogatih trgovcev in spahij. Stevilni hoteli, banke, trgovine in vladne palače, ki krasijo krasen, 8 kilometrov dolg bulvar Harum-al-Rašida, dajejo temu delu Bagdada značaj najmodernejšega evropskega mesta. Tukaj nas šele temni arabski berači in visoke palme spomnijo, da smo v Orientu.

Cudno je iraško mesto Basra. Njega so že v VII. stoletju osnovali Arabci na obali Šat-el-Araba. Ker je reka skozi stoletja menjavala svojo strugo in se vedno bolj oddaljevala od mesta, se je kar naenkrat znašlo popolnoma na kopnem. Zaradi tega so pričeli zidati na novih obalah reke. Tako imamo danes v bližini stare Basre dve novi majhni mesti Ašer in Morgir. Trgovsko in upravno središče se je preselilo iz Basre v Ašer, ki je postalo najvažnejše trgovsko središče in edino pristanišče Iraka.

Basra pa je znamenita tudi po tem, da je kakor Benetke, presejana z dolgimi ozkimi kanali, ki so dvakrat dnevno pod vodo. Vzrok temu je reka Šat-el-Arab, ki večkrat dnevno menja svoje vodno stanje. V okolici Basre se dvigne dnevno od 2,5 do 3 m in takrat napolni vodne kanale.

V visokih planinah severovzhodnega dela Iraka živi staro in hrabro pleme Kurdo. Niti največji in vsegomočni vladarji niso nikdar napadli njihovo zemljo, temveč so se zadovoljili z darovi. Danes so Kurdi

Jugoslovanski parlament je v tednu z dne 27. septembra sprejel ob burnih ovacijah resolucijo proti kominformu in obsodil je tudi Sovj. zvezo "zaradi klevet" (obrekovanj), ki jih neguje proti Titu in jugoslovanski komunistični stranki. Resolucija poudarja, da kako so se jugoslovanski komunisti in njihovi zavezniki v osvobodilni fronti borili proti osištju z orožjem v roki, dočim so komunisti v deželah, ki sedaj svoje jugoslovanske tovariše obsojajo, držali križem roke — na primer na Češkem, Madžarskem, v Albaniji, v Bolgariji, v Romuniji, v Nemčiji in v Avstriji.

razdedinjeni. Najdejo se v Iraku, v Turčiji, a leta 1926 je Anglija po dolgih razgovorih s Turčijo in po diskuzijah v Zvezi narodov uspela, da je vključila del Kurdo v Irak. To je Mosulski vilajet, ki je poznan po nafti z glavnim mestom Mosulom, ki je znano po mosulski tkanini. Kurdi, ki so znani po tem da ljubijo svobodo, so se že večkrat dvignili proti Angliji, vendar pa je bila vsaka njihova vstaja zadušena v krvi. Zadnji velik upor Kurdo v Iraku je bil pred tremi leti. Angleške strojnice so pokosile upornike in njihovega voditelja.

Vsa velikodušnost Anglije do Iraka pa je prišla do izraza leta 1930, ko je iraška vlada končala razgovore, s katerimi je Irak postal angleški zaveznik. Anglija pa je dobila pravico vojnih oporišč ter do prehoda angleških čet.

S tem so iraški oblastniki otvorili na stečaj vrata svoje dežele angleškim, tankom, bankirjem, mešetarjem in pustolovcem, ki ne izbirajo sredstev pri svojih imperialističnih načrtih ter hladno prevzemajo odgovornost pred zgodovino, da so postali grobarji starega in plemenitega naroda.

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)
in zaveznik cerkve. Katoliška cerkev na Poljskem pa je sedanjemu vladarju v svojo moč je gradila na kmečkih domovih. Podržavljenje kmetij je menda najtežja stvar, ker kmet je na svojo zemljo navezan iz roda v rod. V Sovjetski uniji so zemljo lastovali v e č i n g m a fevdalci. Imeli so jo po tisoče in tisoče akrov vsaki, muški pa so bili le tlačani. Nekoliko manj fevdalni sistem je imela Poljska, zato morda ta novi proces za kolektivizacijo zemlje ne bo pretežak. Rusija ga je izvršila drastično in mnogo "kulakov" je moralo v Sibirijo, marsikdo izmed njih — ako se je preveč upiral, pa je moral v prisilno smrt. Zdi se, da se nekaj sličnega — dasi v milejši obliki, sedaj vrši tudi na Poljskem.

V Jugoslaviji se kolektivizacija zemlje še niso lotili. Po vojni je vlada vzela v svoje področje le veleposestva in velika cerkvena posestva. Mnoga je razdelila med dninarje. Cerkvam je pustila le po kakih 25 akrov. A glede vprašanja bodočnosti lastništva zemlje v Jugoslaviji se vlada še ni odločila za drugega kot da se kmeta vzgaja v duhu združništva, torej da bi svojo zemljo vzajemno obdelovali. Imeli bi skupno razne poljedelske stroje, skupno obdelovali velike predele z modernimi pripomočki in se skupno trudili pridelati vsako leto čimveč in bi tako skupno napredovali sebi in vsi državi v korist. V kominformu so rekli, da je to zgrešena taktika. Kmet da je konservativen po naruri in da je kapitalizem zrastel na kmetih. V sedanjem podržavljenju zemlje na Poljskem se n. pr. bogate kmete označuje za kapitaliste, čemur se ameriški reporterji mužajo. Pač primerjajo poljske kmete z

našimi velikimi farmami in v zvezi temu v obeh navadnega ameriškega človeka farmar ni "kapitalist".

Henry Wallace je v Californiji govoril tudi ljudem, ki so izmed izkoriščanih najbolj izkoriščani. To so "peoni", dninarji ali kakor že jih hočemo imenovati, ki delajo na farmah in delo na njih imajo le v takozvanih sezonah dobah. Žive v šumah, je dejal Wallace. Higijenskih stranišč ni in v posamezni šupi živi po več družin skupaj. Te "fevdalne" farme so vredne več kot pol milijona dolarjev vsaka. A delavci na njih pa žive tako brezpravno kot so živeli slovenski kmetje v času tlake. Torej tudi v Californiji ni vse zlato kar se svetli.

NI ŽIVLJENJA BREZ BAKTERIJ

Bakterije smatramo za najhujše sovražnike vsega življenja — a to je povsem neutemeljen predsodek. So številne vrste klic, ki so življenju koristne in naravnost neobhodno potrebne.

Višje živali in tudi človek so se prilagodili s svojimi življenjskimi navadami sožitju z bakterijami. Z mnogimi mikroorganizmi, ki žive v našem telesu, smo v nekakšni trajni "blagovni izmenjavi" in znanost trdi, da moremo le tako dolgo živeti, dokler so ti mikroorganizmi v nas.

Celo rastline "ne stojijo na lastnih nogah", kajti po opazovanjih Pasteurjevega učenca Deleuxa se rastlinska semena v sterilizirani zemlji ne morejo razviti v življenja sposobne rastline. Čim porabi kal v semenu nabrane rezervne snovi, bi morala brez sodelovanja bakterij umreti, ker sama ni sposobna predelavati in sprejemati v zemlji vsebovane redilne snovi. Skoro vsa naša gozdna drevesa kažejo v svojih koreninah sožitje z bakterijami, kar je dovolj za krepko potrdilo dejstva, da višje rastline ne morejo živeti brez najnižjih. Seveda imajo tudi bakterije svoj dobiček od tega sodelovanja; iz redilnih snovi, ki si jih rastlina nabira s pomočjo sončne svetlobe iz ogljikove kisline in vode, krijejo namreč bakterije svojo potrebo po sladkorju.

S temi odkritji je Ducleaux dokazal Pasteurjevo domnevo, da so najnižji organizmi neobhodno potreben člen v kroženju življenja brez njih. Velike množine bakterij, ki jih vsebuje živalsko in tudi človeško telo, ne živijo zajedavskega življenja v hranilni kaši, temveč imajo same zelo važno vlogo za prebavo hranil. Posebno važni pa sta dve vrsti bakterij, ki ju strokovnjak imenuje "bacterium coli" in "bacterium lactis aerogenes". Ti dve vrsti razčlenjajo ogljikove hidrate in jih spreminjata tako, da jih more človekove vsrkavati.

Ta sposobnost je seveda v veliko korist živalskim organizmom, ki sami ne morejo razčlenjevati rastlinskih ogljikovih hidratov in izkoristiti samo na sebi neprebavljivo travo in listnato hrano. Brez teh bakterij rastlinojedci sploh ne morejo živeti, Cesar ne morejo najmočnejši prebavni sok, zmorojo ti neznatni mikroorganizmi: razčlenjajo molekule celuloze in jih predelajo tako, da morejo črevesni sok nadaljevati to delo. V novejšem času se je izkazalo, da se delijo črevesne bakterije v dve veliki skupini s popolnoma različnim delovnim področjem.

Prve, "bakterije vretja", cepi-

jo kakor kalijeve bakterije ogljikove hidrate; druge, "bakterije gnitja", sodelujejo pri izkoristitvi beljakovinske hrane. Seveda ne smejo ne prve ne druge živeti v telesu v prevelikih množinah, kajti preobilica bakterij bi povzročila motnje v prenosu in v prebavne bolezni. Bakterije vretja in gnitja se drže v ostalem medsebojno v ravnotežju. Prve skušajo spodrinuti druge in druge prve, s produkti svoje preosnove se medsebojno zastrupljajo in v normalnih okoliščinah se tedaj ne more zgoditi, da bi delovanje človeškemu telesu škodovalo.

Važno je vedeti, da je mogoče z različnimi vrstami hrane, z mennevo mesa in rastlinske hrane, predvsem z dodajanjem kisline za uničenje škodljivih bakterij, v potrebi pomagati še od zunaj. Vprašanje, da-li so bakterije brezpogojno življenjsko važne za uničenje škodljivih bakterij, v potrebi pomagati še od zunaj. Vprašanje, da-li so bakterije brezpogojno življenjsko važne za uničenje škodljivih bakterij, v potrebi pomagati še od zunaj.

Vprašanje, da-li so bakterije brezpogojno življenjsko važne za uničenje škodljivih bakterij, v potrebi pomagati še od zunaj. Vprašanje, da-li so bakterije brezpogojno življenjsko važne za uničenje škodljivih bakterij, v potrebi pomagati še od zunaj.

Prve, "bakterije vretja", cepi-

Hranjenje maščob je še vedno važno

(Common Council)

Pomanjkanje maščob in olja je obično po vsem svetu in poljedelski departament priporoča gospodinjstvom, da nadaljujejo s hranjenjem odrabljenih maščob v polni meri. Gospodinjstvo namreč tiste, ki pomagajo spraviti skupaj 78% odrabljenih maščob. To jim je bilo tudi že pogosto povedano, vendar so radovedne kdo deli z njimi odgovornost zbiranja in prispevanja maščobnih odpadkov.

Izvajanje programa zbiranja odrabljenih maščob pomaga izvajati predvsem Ameriški odbor za hranjenje maščob (American Fat Salvage Committee). To je skupina, ki je bila organizirana l. 1942, ko se je pričel program zbiranja odrabljenih maščob. Organizirali so ta odbor industrialci, a v času vojne, ko je bilo zbiranje maščob nujno važno, je imel vodstvo izvajanja programa v rokah tožadveni oddelek vojnega sveta za produkcijo.

Od vsega začetka so bili zgoraj omenjenemu odboru priključeni tvorničarji, ki pretapljajo maščobe, kot tudi drugi zainteresirani industrialni krogi, ki so poskrbeli za kampanjo hranjenja maščob. Na delu so te skupine še danes in delujejo spornozumno z vlado. Skrbijo, da je stvar dobro oglašena v tisku, na radiu in kakor koli drugače je mogoče. Odbor ima svoje zastopnike in delavce, ki delujejo na posameznih področjih povsod po deželi.

Poleg gospodinjstev so seveda naprošeni in tudi stalno opozarjani na potrebo hranjenja maščob mesarji, hotelirji, lastniki različnih lokalov itd. Vsi pa nimajo nič opravka z direktnim zbiranjem maščob, dasiravno jih vzamejo od gospodinjstev, plačajo zanje in jih nato oddajo v predelavo. Nedvomno največ maščob oddajo gospodinjstva mesarjem, pogosto tudi groceristom.

Poljedelski departament strogo pazi na zbiranje maščob ter na situacijo zaloga maščob in olja v splošnem bodisi doma ali pa po svetu. Od časa do časa objavi izjavo, da opozori gospodinjstva, da ne smejo odnehati s hranjenjem maščob. Dodatno k temu dajejo informacije o zalozah maščob in olja tudi drugi

uradi in agenture.

Na prvi pogled bi se zdela cela zadeva zbiranja odrabljenih maščob nekako zapletena, v resnici pa deluje zelo dobro in skoraj brezhibno, kar potrjujejo številke zadnjih šestih let, odkar obstaja odbor za zbiranje in hranjenje maščob.

Med avgustom 1942 in januarjem 1948, so ameriške gospodinjstva same prihranile in oddale 670 milijonov funtov maščob. Lansko leto je bilo zbranih samo od gospodinjstev 114 milijonov funtov maščob. Vsak mesec so torej gospodinjstva shranile skoraj deset milijonov funtov maščob.

Ker je pomanjkanje maščob in olja še vedno veliko, naproša poljedelski departament vse gospodinjstva, da hranijo odrabljene maščobe. Sleherna kaplja šteje in mnogo je načinov hranjenja maščobnih odpadkov. Namesto da meso obrežete in mast stran vržete, jo lepo spravite in oddajte svojemu mesarju, ki vam bo plačal zanj določeno ceno. Vsaka gospodinja naj poskrbi, da bo imela vedno pripravljeno posodo v katero bo shranjevala maščobe, ki jo pri kuhi ne more več s pridom uporabiti. Vsaki gospodinjki je gotovo znano, da predolgo prekuhanje in pogosta uporaba iste masti škoduje zdravju, zato naj bi sleherna gospodinja oddala maščobe, ki so vsled večkratne uporabe postale pretemne. Dobra je tudi maščaba, ki se nabere na juhah, omakah itd. Mastni odrezki mesa tudi spadajo zraven. Seveda je treba surovo maščobno gmo pretopiti, drugače se skvari in dobi zoprn duh. Za vsak funt odrabljene maščobe vam mesar ali grocer plačata določeno ceno. S tem gospodinja tudi nekaj prihrani pri gospodinjstvu, ker zavržena odrabljena maščoba ne bi prinesla nič gotovine v gospodinjstvin šparoveček.

Togliatti zopet zdrav

Italijanski komunistični vodja Palmiro Togliatti se je vrnil na svoje mesto v parlamentu. Dne 14. julija ga je skušal ubiti neki Sicilijanec. Oddal je vanj dva strela, toda Togliattija so v bolnišnici rešili in koncem septembra je že govoril na manifestaciji v Rimu, ki se je je udeležilo 200.000 ljudi. V parlament pa se je vrnil 30. septembra.

KAJ LAHKO STORI VSAKDO IZMED NAS V KORIST "PROLETARCA"?

- Pridobivajmo mu NOVIM naročnikom
- Obnavljajmo naročnino TOČNO čim poteče
- Agitirajmo med drugimi naročniki, da store isto
- Prispevajmo v PROLETARCEV tiskovni sklad in priporočajmo to tudi drugim
- Oglasiťe v PROLETARCU priredbe društev in druge stvari
- Naročajte slovenske in angleške knjige iz PROLETARCEVE knjižarne
- Poskrbite, da si naroče AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR vsi listi, ki tega še niso storili
- Naročite KOLEDAR tudi svojcem v starem kraju in enako PROLETARCA.

Vsako naj stori za naš list kolikor more, pa bomo vse težave zmagovali!

CHICAGO

DRAMA

"Svet brez sovraštva"

v nedeljo 24. oktobra v dvorani SNPJ

Pričetek ob 3. popoldne. — Vstopnina 75c.

Po končanem sporedu plesna zabava.

Igra J. KOVICEV orkester.

Vsa prireditve se vrši pod avspicijo

Progresivnih Slovenk, krožka št. 9.

Polovico prebitka gre v korist Proletarcu.

To dramo vprizore igralci in igralki iz Detroita pod režijo Antona Faturja.

ZA LIGNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MICHIGAN 3145

1838 N. HALSTED ST.

CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Poročilo odbora za svobodo tiska

(Poroča JOHN POLLOCK, blagajnik)

V zadnjem poročilu je bila tiskovna pomota, za kar naj društvo št. 615 SNPJ v Los Angeles, Cal., oprosti. V poročilu se je glasilo, da je društvo darovalo vsoto \$10, v resnici pa je prispevalo \$100, katere je poslala Mrs. Mary Kotechnik. Hvala in posnemanja vredno!

Iz Milwaukee, Wis., pa sem prejel poštno nakaznico za vsoto \$15 in pismo sledeče vsebine: "Dragi prijatelj:

"Tukaj pošiljam \$15 za obrambo svobodnega tiska. Najprvo sem se namenil poslati le \$5 v ta namen, toda čisto pripristopno slovenska pamet mi je pa velevala, da napredno slovensko časopisje v tej deželi igra veliko vlogo. In prav tako tudi Franceta Gabrovška skupina, katere ima zaslonbo od vati-kanske kombinacije. Jaz in pa na tisoče drugih Slovencev smo pa navadni ljudje, in naši interesi so interesi navadnih ljudi, ne pa ljudi, ki so v strahu pred pravico pribežali v to deželo.

"Nas pa, ki smo šli čez vse krize in težave priseljencev, pa bi radi vključili v starokrajске verige strahu in peklenskega pogubljenja, a ne bo šlo, brate.

"Naše napredno časopisje nas drži stran od klerikalne zavisti in verig. Torej je naša sveta dolžnost, da to časopisje podpiramo, držimo in tudi obdržimo.

"Zato sem si pa mislil sam pri sebi: 'petak ni dosti, primakni še dva' in tako pošiljam tri pe-take.

"Prav med nama rečeno, vsak napreden in zaveden rojak v Ameriki bi lahko prispeval vsaj desetak v ta namen, ker dobri listi so ogledalo naroda. Največja želja reakcije je, uničiti časopisje in s tem zatreti vsako napredno gibanje.

"Vas vse pozdravljam!
"Max Kodol."

Hvala za pozdrav in le verje-mi, da se nam še ni skisala pa-met.

Torej, kaj pravite vi, resnico-ljubi pri A. D.? Le še kričite v puščavo in plujete v svojo skledo. Pravijo, da laž ima kratke noge, in da ni nobene pesmi tako lepe, de se ne bi izpela, torej kar na-prej po vaši rimski cesti. Mi pa gremo svojo, je odprta knjiga brez vsakega železnega zastora!

Od društva Bistrica št. 63 SNPJ, Rillton, Pa., poslal Louis Shuster \$10.

Joseph F. Durn poslal \$45.60 izročeno pri podružnici 48 Sansa v Clevelandu, O.; Mrs. Frances Myer (Bostick), izročila \$25, ka-tere so darovali sosedje v spo-min ob smrti njene matere Frances Bostick. Po \$5: Frank Mihelić in žena v spomin pokoj-nega Louis Ivanc in Louis Ka-ferle v spomin Franka Polanca; Joseph Tomšić \$3; po \$2: Joseph Miklavčič in Frank Kržič iz Ge-neve, O.; Julia Počak \$1.60 in

Frank Fende od podružnice 106 Sansa, Euclid, O., izročil \$3 za Fr. Demšar, W. 61st St., \$2 in od enega \$1.

Minka Alesh, Chicago, Ill., po-slala \$10, katere je prispevala Mrs. Rose Sajovic.

Iz Gowande, N. Y., poslala Amalia F. Kaluza \$10 za društvo št. 728 SNPJ.

Od društva št. 124 SNPJ iz Forest City, Pa., \$24.87, poslal John Murnich prebeteke veselice \$13.37, po \$2 prispevala Jacob Cempire in John Murnich, se-dem po \$1 in eden 50c.

Za društvo št. 192 SNPJ, Mil-wauke, Wis., poslala Mrs. Mary Vasil \$10, katere so prispevali Mr. in Mrs. Valentin Vertich \$5; po \$2 Mary Zagoren in Mary Vasil in eden \$1.

V uradu "Enakopravnosti" nabrano \$17, izročila Mrs. Julia J. Pirc za sledeče: Po \$5 so pri-spevali James Gross, Geneva, O., in Joe Merhar, Grovewood Ave., Cleveland, O.; Anton Nov-lan, Minor Rd., \$3. Anton Zor-nik, Herminie, Pa., \$2, in dva psamezna iz Clevelanda po \$1. Joseph Okorn iz E. 68 St., \$5; Mrs. Mary Zavrl iz Metta Ave., \$10; John Krebel pa je izročil \$5, katere je prispevala Mrs. Anton Juretić.

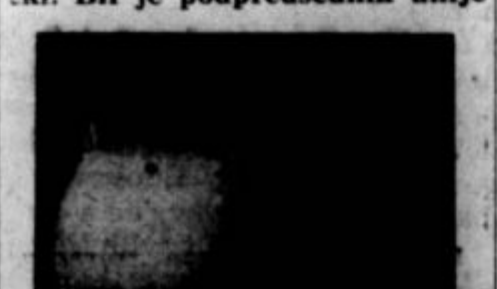
Frank Tegel in Sam Debeljak iz Belle Vernon, Pa., vsak po \$5; poslal Frank Tegel.

Za Federacijo društev SNPJ za vzhodno Ohio in zapadno W. Virginijo, poslal Joseph Skoff \$5.

Po \$5 sta prispevala Valentin Maher in Anthony Stupar, Pue-

Krzycki deloven, vzlic visoki starosti

Unijski voditelji, ki bi bili napredno orientirani, so redki. Eden izmed njih je Leo Krzycki. Bil je podpredsednik unije

LEO KRZYCKI

ACWA in bivši predsednik so-cialistične stranke. Sedaj je predsednik Ameriškega slovan-skega kongresa in jako aktiven v kampanji za progresivno stranko ter za njuna kandidata Wallacea in Taylorja.

blo, Colo., poslala Mrs. Rose Ra-dovich.

Mirko G. Kuhel, Chicago, Ill., poslal \$65, poslano na glavni urad Sansa od sledečih: Društvo št. 41 SNPJ, Irwin, Pa., \$32; po \$5 od društva št. 101 SNPJ, Greensboro, Pa.; od društva št. 641 SNPJ, Shirkieville, Ind., od Antona Zakrajšek, Buffalo, N. Y., Frank Puncer, Milwaukee, Wis., Frank Luzbi, Chicago, Ill., in od Jacob Blutt, Sonoma, Cal., Mary Domichel, Salt Lake City, Utah, \$2, in od enega \$1.

Na tajniko odbora Josephine Tratnik poslano od društva št. 273 SNPJ, Sheldon, Wis., \$12. Frank Kopina, Euclid, Ohio,

izročil \$5.

John Potokar, Chicago, Ill., poslal \$80, nabiralec John Poto-kar in Frank Udovich. Društvo Narodni vitezi št. 39 SNPJ, pri-sjevalo \$50; po \$5: Agnes Cvet-ko, Frank Udovich in društvo Zarja; po \$3: Frank Demšar in John Potokar in devet pa po en dolar.

Iz Miami, Fla., poslal Anton Wozel \$5.

Iz Strabane, Pa., poslala Mrs. Frances Bartol \$27, prispevale Progresivne Slovenke krožek 16 \$25 in Mrs. Anna Strle \$2.

V imenu odbora najlepša hva-la vsem, ki jim je pravica nad stranko in zavistjo!

Premagovanje predsodkov pri otrocih

(Common Council)

Mal črniški deček petih let ve koliko prilike ima do igranja z belimi dečki svoje starosti. Enako vam pove z neko mero vraščene zavesti mala židovska deklica, da pohaja v hebrejsko šolo, ker se mora naučiti "govo-riti po židovsko" in bivati med židovskimi ljudmi. Protestan-tovski otrok vam bo tudi z za-nosom objasnili, da hodi v "ame-riško" cerkev, ne v katoliško cerkev.

Ti aktualni slučaj, le trije iz-med mnogih podobnih, ki so bili pred nedavnim proučevani v Philadelphiji, Pa., jasno kažejo kako se otroci že pri petih letih, prav dobro zavedajo obstoja različnih plemenskih in verskih skupin v naši družbi. Se več, pri tej starosti navadno že imajo v svojih mislih docela oblikovane ideje, da so nekatere skupine "dobre" in druge "slabe".

Omenjeni slučaj, so bili pred-met študije philadelphijskega projekta za proučevanje vplivov na otroke v zgodnji dobi mlado-sti. Podvzetje ima svoj začetek v prizadevanju delovanja za po-bijanja verske in plemenske ne-strpnosti in predsodkov. Priče-lo se je leta 1945 pod vodstvom Mrs. Helen G. Trager, načelnice Urada za medkulturno izobraz-bo ali vzgojo. Z njo je delovala Marian Radke, prej uposlena pri Raziskovalnem centru za skupinsko dinamiko, v Massa-chusetts Institute of Techno-logy. Sodelovalce so tudi filadel-fijske javne ali ljudske šole in Philadelphia Fellowship Com-mission. Študija je imela pred-vsem najti odgovor na dve vpra-sanji — kakšne predsodke imajo mladi otroci in kaj je mogoče glede teh ukreniti? Stiri sto otrok je bilo podvrženih opazo-vanju v vrhu te študije. Med temi so bili belo in temnopolti, orientalski, katoliški, židovski in protestantski, kakor tudi srednjeevropski, italijanski, an-gleški in škotsko-irski. Njihovi učitelji so bili poučeni kako naj beležijo obnašanje otrok pri skupni igri, pri tepežu, pri skle-panju medsebojnega prijatelj-stva med gotovimi skupinami, pri ogibanju določenih skupin bodisi v šoli ali na igrišču. Isti učitelji so imeli nalogo govoriti s starši opazovanih otrok, da ta-ko dobe vpogled v domače živ-ljenje otrok.

Nihče se ne rodi prežet s pred-sodki. Kje se torej otroci nauče in navzamejo ideje, ki jih izra-žajo o "vrlinah" in "slabostih" drugih skupin? Deloma doma. Starši vedo, da otroci poberejo in zapomnijo marsikaj kar ne bi smeli. Kak značilen pogled, preprosta gesta ali kak pogovor, ki ga je malček ujel na uho, mu pove kako njegovi starši gleda-jo na svoje sosedje. Tako starši pogosto podzavestno svojim o-trokom sugerirajo, da se je tre-ba črnec ogibati ali jih sma-trati za inferiorne, ter da židovi in katoliki ni zaupati.

Ako hočemo premagati nestrp-nost v tem pogledu, je važno za starše, da spoznajo kako vpliva njih lastno naziranje na otroke. Potrebno je tudi, da se zavedajo kako hitro otroci povzamejo ta-

ke ideje in naziranja. Morda je največji vzrok dejstvo, da na mladega otroka vpliva vse kar store njegovi starši, poleg tega ima otrok nagib so-posnemanja. Prizadeva si tudi, da se staršem prikupe in si pridobi njih pohva-lo. Malčki posnemajo svoje star-še v vsem od jezika do predsod-kov.

Ali otroci se obenem uče od naziranja in dejanj širšega oko-lja. Zaznajo in vidijo mnogo več kot odrasli mislijo. Kaj hitro opazijo, da žive črnci ali židje ter ljudje, ki govorijo drug jezik sploh v drugem predelju mesta ali kraja, da zahajajo v druge cerkve, da ne prihajajo v njihove domove, ker jih nihče nikdar ne povabi. Tako kmalu uvidijo, da skupina h kateri po rojstvu pripadajo goji določene pred-sodke proti drugim skupinam.

Ni kaj razveseljiva situacija, ko otroci v tako rani mladosti že oblikujejo v sebi predsodke pro-ti malčkom, ki bodo njihovi so-sedje in soživaljani. Tragično je ko le petletnik spozna, da bo predmet zmerjanja, ogibanja in celo napadanja, ker je bil rojen žid, katolik, črnc ker je otrok tujerodnih staršev.

Uvidevajoč, da je treba nekaj ukreniti, so pokrovitelji filadel-fijskega projekta vzeli v pretres problem kako pobijati predsod-ke. Ker otroci danes ne pridejo v šolo prosti predsodkov, je bilo priporočeno, da se že v prvih razredih prične z vzgojo, ki otrokom vcepi idejo, da žive različni ljudje skupaj, v katerikoli sosesčini ter da bi se moralo lju-di ceniti in spoštovati na podla-gi tega kar so kot posamezniki.

Ti poskusi so se dobro obnesli. Tozadevni pouk pa ni bil ome-jejen le na razrede. Treba je bilo otrokom dokazati, da niso res črnci vsi "umazani" ter da ne "pobijajo ljudi" vsi od kraja, pač pa se med njimi, kakor med belimi najdejo zlikovci in nepri-dipravi, ki so problem v vsaki skupini. Otrokom se je torej nu-dilo priliko, da so obiskali do-move spoštovanih zamorskih državljanov; šli so v navadne do-move črnec in videli, da je naj-ti v njih mnogo čistote in reda.

Katoliška nuna je bila povabljena v šolo ter se je otrokom pridružila v njih igrah in jim raztolmačila pomen svoje nun-ske obleke. Bila je prva "katoli-čanka", ki so jo nekateri izmed otrok sploh videli kot osebo. Do-slej so o katolikih samo slišali in ravnotako o drugih skupinah s katerim niso prišli v stik.

Ker so otroci vedno slišali o židih kot o trgovcih, so jih uči-telji peljali okrog ter jih sezna-nili z različnimi trgovci po mestu. Tako so doznali, da je med ve-likimi in malimi trgovci poleg židov mnogo drugih, kakor tu-di, da so mnogi židovski trgovci pošteti in spoštovani. Ko so ob-iskali židovskega dentista v so-sesčini so videli, da se židje pre-življajo tudi z drugimi pokliči in ne zgolj s trgovino.

Uspeh projekta je pokazal ka-ko močno so otroci vraščeni v svoje okolje in kako nanje vpli-va svet okoli njih. Predsodkov se navzamejo tudi ako se jih k temu direktno ne navaja, dovolj je, da slišijo razgovore ali

opombe odraslih, ki podcenjuje-jo ljudi kake druge skupine. Teh vplivov se lahko naberejo doma, v šoli in na ulici. Važno je torej, da starši store kar morejo, da čuvajo otroke pred navzema-njem predsodkov in jih navaja-jo k naziranju, ki bo vodilo k boljše-mu razumevanju in dobri volji v odnosih do drugih sku-pin. S tako vzgojo otrok poma-gajo starši graditi edinstvo Amerike.

V Angliji v skrbih zaradi naše politike v Španiji in Franciji

(Nadaljevanje s 1. strani.)

nost svetovnemu miru.

Zato se taki sestanki z dikta-torjem Francmom vrše tajno — med štirimi stenami in le naj-višja klika v zvezni vladi ve o njih in pa Vatikan. In bržkone tudi Churchill in Ernest Bevin.

Nobeno zanikanje ne poma-ga skriti resnice, da z našim denar-jem Trumanova administracija pomaga Francu ostati na krmi-lu. In da smo v vojni propagan-di zares in da si gradimo vojne baze okrog in okrog Sovjetske unije, kar je Henry Wallace v svojem govoru v Los Angelesu

HENRY WALLACE

prošlo nedeljo zelo stvarno po-udaril.

Ali res imamo mirovne nagibe?

Dejal je, da če bi hoteli Mo-skvo uveriti, da nočemo vojne, da ne tiščimo vanjo, bi morali prenehati z oboroževanjem na debelo, nehali pretiti z atomski-mi bombami in ne bi tako drago kupovali razne strategične to-čke okrog prostrane Sovjetske unije, ki jo ima naša militaristi-čna sila sedaj že vso obkroženo.

To seveda naša vlada počne v duhu "Trumanove doktrine", da moramo biti v borbi zoper ko-munizem vsepovsod. A v resnici je vsa ta kampanja namenjena cilju kapitalizma za preprečitev socializma, česar pa Bevin in Attlee menda še zdaj ne vesta. In ne Norman Thomas.

Seveda je Sovjetska unija "agresivna". Toda kaj pa naša vlada? Mar ni vsled svoje agre-sivnosti podjarmila podse eko-nomsko in politično več sveta kot ga je še kdaj imela kaka ve-lesila? Imamo Japonsko cesar-stvo, vso zapadno Nemčijo, vso latinsko Ameriko, Kanado, Či-ang-Kajskovo Kitajsko, zapad-no Evropo in imperij Velike Britanije!

To nas sicer veliko stane, to-da kaj pa je kapitalizmu mar, ako ti prineseš domov od svoje plače \$30 namesto \$45 ali več!

Problem Francije

Kakor se res naprednim An-gležem čudno zdi, čemu naša vlada tako vztrajno podpira Francov fašistični režim v Špa-niji, tako se vznemirjajo radi vedno večje ameriške naklonje-nosti generalu de Gaulleu. De Gaulle je militarist. Njegova prednost v očeh zavezniške jav-nosti je v tem, da se med vojno ni podal Hitlerju kakor se je Pe-tain in francoska vlada, in vsa francoska buržvazija — temveč je po svoje organiziral razne od-

delke za borbo proti Nemčiji v Francoski Afriki.

Toda Petain je reakcionar, pristaš klerikalizma in njegovo geslo je, da Francija se bo po-stavila na noge le z močnim člo-vekom na čelu.

On je sovražnik socializma, zato je odločno proti de Gaulleu tudi Leon Blum. A žal, da baš vsled nesrečne politike vseh le-vičarskih krogov v Franciji po-staja de Gaulle vedno bolj "po-pularen". On hoče diktatorsko oblast. Je sovražnik Nemčije ka-kršna je bila, a pravi, da je Franciji Sovjetska Rusija veliko nevarnejša kot ji je bil Hitler. Ker Hitler ji ni uničil njenega "krščanstva" in ni pohodil na-čela privatne svojine.

Rusija bi ga — pravi de Gaul-le — ako se zapletemo v vojno

in bi zmagala.

Zato je neki "odgovorni be-sednik" v našem državnem de-partamentu reporterjem ameri-škega in svetovnega tiska dejal, da naša vlada de Gaullea ne smatra za "fašista". In ako si bo francosko ljudstvo v svoji seda-nji krizi njega "izbralo" za vod-nika, ne bo imela ameriška vla-da nič proti.

Levičarski laboriti v Angliji in tudi desničarski so se te iz-jave ustrašili.

Kajti de Gaulle hoče močno Francijo — neodvisno od An-glije.

Našim militaristom po wash-ingtonskih pisarnah pa prede po-glavah le strah pred "komuniz-mom", zato bi bili pripravljeni žrtvovati tudi Francijo za faši-zem, ne samo Španijo, ki ga itak že ima.

Tuberkuloza živali in ljudsko gospodarstvo

Tuberkulozo pri ljudeh sma-tramo za socialno bolezen. Po-dobno lahko trdimo, da je jetika pri živalih posledica nehygien-skega oskrbovanja in ravnanja z živalmi, kakor tudi preinten-zivnega enostranskega izkoriš-čanja. Za primer naj navede-mo, da je tuberkuloza pri divje živečih živalih nepoznana bo-lezen. Zato pa za zahrbtno mo-rilko bolchajo predvsem krave kulturnih pasem. Pri teh pa-mah je proizvodnja mleka, mesa in masčobe pojačana do viška na škodo odpornosti telesa proti boleznim. Čezmerno izkorišča-nje že samo po sebi slabi odpor-nost živali proti tuberkulozi. To odpornost živinoreji se znanj-šujejo z zanemarjanjem temelj-nih pogojev zdravja pri vzreji, nastanbi in negi. Medtem ko si je človek nadomestil zgubljeni življenje v prosti naravi s špor-tom, smo naše domače živali za-prli v hleve, kjer stoji prikle-njene vse svoje življenje. Pri-manjkuj jim blagodejne son-čne svetlobe in potrebnega gi-banja. Vse to ustvarja nagne-nost k raznim boleznim, a zlasti neopornost proti tuberkulozi.

Od vseh domačih živali je tu-berkuloza najbolj razširjena pri molznih kravah in to zlasti pri najboljšim molznicah, ki so stal-no v hlevu. Take krave vzrejajo predvsem večja posestva, kjer je v enem hlevu nameščeno več-je število živali. S tem je dana tudi večja možnost za širjenje bolezni od živali na žival. Po statističnih podatkih zadnjih let je ugotovljeno, da je tuberkulo-za na večjih posestvih mnogo bolj razširjena kot pri živini manjših posestnikov. Na posa-melnih večjih posestvih je od-stotek tuberkuloznih goved pre-segel število 40. Povprečni od-stotek tuberkulozne goveje živi-ne se na večjih posestvih giblje okoli 15 odst. Pri kravah v oko-lici večjih mest, kjer se goveda močneje izkoriščajo za mlečnost in obenem redko spuščajo na prosto ter nimajo priložnosti za pašo, zaznamujemo okoli 5 odst. tuberkuloze. V predelih, kjer se živina večinoma goni na pašo, je tuberkuloza redka, odnosno dosega povprečno komaj eno ži-val od sto.

Tuberkuloza goved ogroža tu-di človeško zdravje, zlasti zdrav-je naših otrok, ki se lahko nale-zejo bolezni z nekuhanim mle-kom. Po najnovejših podatkih iz-irva v zapadnih državah okoli 30 odst. vseh primerov tuberku-loze iz okužen govejega tipa tuberkuloznega bacila.

V primeri z drugimi vzhodni-mi državami je stanje živilske tuberkuloze v Jugoslaviji soraz-merno mnogo manjše kot dru-gode, kjer se odstotek okuženih goved giblje med 30-50 in več odstotki.

Razen tega je v teh državah kakor tudi v Zedinjenih drža-vah Amerike zelo razširjena tu-berkuloza pri prašičih. Tuber-kuloza pri svinjah je zlasti po-gosta v vzrejalnicah, kjer kr-mijo prašiče s posnetim kravjim mlekom, ki je okuženo s tuber-kuloznimi bacili.

Iz tega sledi, da moramo pod-vzeti vse ukrepe, da se te nesre-če izognemo. Ne smemo pustiti

Vse po navodilu tudi na Filipinih

Filipinska komunistična stran-ka se je pridružila Kominformu z izjavo, da obsoja nekomuni-stično delovanje Tita ter njego-ve KSJ.

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street CHICAGO 8, ILL.

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

TELEFONI: CANAL 7172-7173

CHICAGO 45-LETNICA DRUŠTVA SLAVIJE

ŠT. 1 SNPJ

10. OKTOBRA 1948

v jednotini dvorani 2657 So. Lawndale Avenue

SPORED

1. Pozdravni govor Frank Zaitz
2. Pevski zbor **PREŠEREN** pod vodstvom prof. Franka Kubine
3. Deklamacija Milena Medvešek
4. Nastop mladinskega krožka 26 SNPJ pod vodstvom mrs. Terry Alesh.
5. Narodni ples Plesalca Adam
6. Nastop pevcev in pevč zbor **ZARJE** iz Clevelanda
7. Slavnostni govornik F. A. Vider
8. Predstavitve ustanovnih članov
9. Nastop pevcev in pevč zbor **ZARJE** iz Clevelanda

Voditelj programa Milan Medvešek

Po programu ples in prosta zabava

Za ples igra KOVIČEV ORKESTER

Who Is Shaping America's Policies?

America is sharply divided into two camps. There is a small but powerful group making for war and there is a larger but less influential sector striving for peace. The war-making forces are composed of three powerful groups: first, a certain type of trigger-happy brass in our armed forces; second, a ruthless clique of monopolists and international bankers who are pulling the wires of the American press; and, third, the headquarters of Catholic Action, operating under the innocent name of National Catholic Welfare Conference in Washington.

Among the four secretaries of our armed forces are two Catholics: Air Force Secretary Symington and Secretary of the Navy Sullivan. James Forrestal is the son of Catholic immigrants. Known as Catholics and ardent followers of the Vatican are such influential figures as Admiral Leahy, policy adviser in the White House; General Walter Bedell Smith, U.S. ambassador to Moscow; some top generals in Germany and Austria, who are working for the resurrection of a strong German Reich; and the very powerful deputy chief of staff, General Joseph Collins.

Critics in Europe have declared that America is using the Vatican to further American interests. The contrary is true. It is the Pope who uses the American administration as a sub-agency for Vatican world politics. The outstanding fact is that the Vatican, in close tie-up with international cartels, wields today a decisive influence over the Truman administration. The exchange of letters between the Pope and Mr. Truman last year committed this country virtually to the power politics and international conspiracies of the Vatican.—From an editorial in The Churchman.

Too Many Too Loyal

Washington spy hearings are worrying many government officials—because U.S. employees are "too loyal."

State of anxiety among these high officials is reported by the ardently anti-Communist Washington Times-Herald, in a story describing inquiries by the GOP-controlled House Appropriations Committee into Uncle Sam's loyalty investigation.

"Many officials are worried about the present situation in which many bureaus will have to report 'zero' loyalty dismissals," the paper says.

"They are telling their heads that unless their agencies do better on the loyalty picture, the committee will take it out on their fiscal hides when they ask for new budgets."

In other words—unless your agency can fire some people as disloyal, the GOP won't give you an appropriation. And if there aren't any disloyal people, presumably you'll have to call some disloyal—to make the statistics look right.—CIO News.

ECONOMIC CONTROLS WANTED

While most people have grown accustomed to hearing Organized Labor asking for higher minimum wage rates, there are many who will be surprised to know that a similar stand is being taken by a growing number of employers.

Recently representatives of 30 clothing firms in Lehigh-Northampton-Bucks counties told Rep. Franklin H. Lichtenwelter that an increase of minimum wage rates is necessary.

The reason: Southern competition. Employers in cheap-wage areas are paying from 40 to 60 cents per hour for work which costs Northern clothing bosses from 87 cents to \$1.50.

"We do not even look at announcements of large government contracts," one of the employers' spokesmen said. "We just can't compete with the southern labor costs which are half what they are here."

We can understand and sympathize with the Northern bosses and with their employees. Yet, we wonder how many of them still believe they favor a "free enterprise" economy. How many of them will buck the inevitable by voting for capitalism and against socialism in November?

The plaintive cries of distress that are heard in this area are well founded. Employment conditions are spotty, to say the least. And now that a universal peacetime draft law is going to result in large clothing orders, both employers and workers see themselves being set out in the cold.

And so they, too, want a controlled economy. But unhappily, they want only limited controls—such controls as will enable them to "play the game" on equal terms.

There are, of course, other people who are neither owners of clothing factories nor employees in those factories. They are everybody who wears clothing. They are consumers.

What about the consumers of clothing? Does he or she object to cheaper prices which enable him to buy more clothing for a given number of dollars? Certainly not. The consumer shops around on the open market and buys where the price is lowest. He is an exception if he asks, "Is this made by cheap southern workers?"

And so Northern clothing workers and their employers lose out. So they ask for a "plan."

But it is only a partial plan they want. Why do they not recognize the fact that the only sensible purpose of production in any line at all is consumption? And why not have a planned economy geared to the welfare of people as consumers?

The answer is that a consumers' economy would clash with the profit motive that spurs capitalist industry. When things are made to use, instead of to sell, there would be abundance for everybody but dividends for nobody. Then workers would make what they wanted and use it. And when they made too much they would rest until they needed to make more in order to consume more.

And everybody could be allotted his proper task in the general economic scheme.

The bosses are just as stupid as those workers who vote for a private-profit system—and just as shortsighted. They do not understand that they are playing a losing game. But they will find that even a nationwide minimum wage won't end their troubles. Some workers will still win higher wage rates than others, and the struggle for advantage will go on and on in a dreary merry-go-round until the private economy either crashes in another depression, is stabilized by fascist controls or is replaced by a planned economy under the democratic control of all the people.—Reading Labor Advocate.

WAGES TO RISE?

Since 1944 wages and salaries have risen 11 per cent; interest has climbed 19 per cent as a component of national income; proprietor's income has risen 53%, and corporate profits 99%. Source: U. S. Department of Commerce.

DISCOURAGING

It will be 30 more years before the housing shortage is licked. That's the forecast made by the American Institute of Architects at its convention in Salt Lake City. Furthermore, the AIA said no break in home prices is in sight.

THE MARCH OF LABOR

Illness and Disability Toll Is \$27 Billion

During the last generation, the United States steadily improved its health record, but the nation and the people still suffer severe losses through sickness, disability, and death, much of which is unnecessary.

Every year 325,000 people die whom we have the knowledge and the skills to save.

Every year the nation loses 4,300,000 man-years of work through bad health.

Every year the nation loses \$27 billions in national wealth through sickness and partial and total disability.

The record on Selective Service examinations during the war is widely known—five million men declared unfit physically or mentally for the armed services of this country.

—From the FSA report on the nation's health.

PEOPLE DO IT

By HENRY JONES

CIGARETTES caused 130,000 fires last year. They cause the fires because they burn so well—and they burn so well because potassium chlorate has been added to the tobacco. The general manager of the National Fire Protection Association has been asking them to leave this oxidizing chemical out. But luck has not been with him. He told his Association last week: "It sells cigarettes faster, but it's harder to put the fires out."

Smokers too would derive more satisfaction for their money with slower burning cigarettes. But neither of these is the object of the operation of the cigarette industry. By abstaining from all such unbusinesslike nonsense, Reynolds Tobacco cleared \$14,102,601 in the first six months of this year.

So again we ask "Why Have Employers?"

The American Mining Congress meets to hear Major General C. F. Robinson of the National Security Resources Board speak on "Impact of the Rearmament and Industrial Mobilization Program on the Mining Industry."

Hope springs eternal in the business breast... and again we ask "Why Have Employers?"

FORD ASSETS again top the billion dollar mark as they did in 1943. Total assets two years ago were only \$880 million. The assets don't belong to the workers engaged there. The increase didn't come from borrowing more capital from new investors. Those who own these assets must have worked a lot of overtime to increase them by \$200 million in two years... Even at \$1.96 an hour—considerable more hours than there are in two years. It costs a lot to keep employers.

TO RE-ARM Britain will cost "further restrictions on domestic supplies of consumer goods." Fewer homes will be built, fewer stoves, boilers and water heaters made. Production will be stepped up—but not of the stuff that workers will get. This is also a part of the cost of keeping employers.

IF WE HAVE to keep employers, at least we ought to keep them from telling us what to produce, and keep them from making us use each other for targets. Sweden

boasts a beautiful prison just like a ritzy vacation home, where prisoner's families can visit them. If we have to keep employers, maybe we should investigate this high class Swedish prison as a way of doing it.

Francis H. Taylor, director of the Manhattan Museum, notes: "History has often seen these phenomena of nations turning to the arts in their prosperity... We, in the United States, too, are now seeing this same development take place. It is a form of intellectual compensation or atonement for dominating the world at a given period—tempered perhaps with an all too human instinct for the display of wealth."—From Industrial Worker.

Oh, So It Is Silly?

One of our staff members, who sometimes prefers the ridiculous to the sublime, suggested the other day that it might be a good idea to try to get Congress to establish a National Management Relations Board with a pro-labor attorney as its general counsel.

"Under such a set-up," he said, "the officers of all corporations would be required to file 'non-subversive' affidavits and file financial information with the government before they'd be permitted to use NMRB in their dealings with labor."

Managerial groups would have to be approved by a majority of all stockholders in government-conducted elections before they could represent the stockholders in collective bargaining.

"There would be an 80-day 'cooling-off' period for corporations whose decision to close plants temporarily menaced the public health or welfare."

"And if you think I'm crazy just go through my plan carefully and see if it isn't almost a Taft-Hartley Act in reverse." —CIO News.

Private planes are still as much a luxury as private yachts, says a Harvard Business School report. For half the price you can live in cowardly bliss.

A \$3 bill in memory of Franklin D. Roosevelt has been proposed by a Democratic Congressman. This plus a nickel come in very handy for buying a dollar watch.

Chiseling Bosses Still Hire Kiddies on Dangerous Jobs

That the evils of child labor are far from eliminated, despite state and Federal laws, was revealed recently by the Department of Labor. Cases are constantly being unearthed, the Department said, where greedy employers hire "kiddies" at dangerous jobs, menacing to life and limb.

One of the worst situations of that kind has been unearthed in plants which package corn in a new way for sale to consumers. Ears of corn are chopped off at both ends and then wrapped for sale to the public.

An investigation in one state disclosed that some operators used power-driven machinery for the cutting process, while others gave the workers large, sharp butcher knives to do the chopping.

Either way was hazardous, but most serious was the discovery that in some sheds where this work went on, children as young as eight years old were employed. An inspector, reporting on conditions in these establishments, came up with this gruesome account:

"For an operator to lose a finger was a very common occurrence. One employer told us he had three workers who lost fingers in one week."

In nine of 17 sheds and canneries visited by a state inspector, children were found to be employed illegally, and in some instances on the hazardous machines, few of which were properly guarded.

Authorities in that state cracked down, ordered an end to the use of child labor and started prosecution of the most glaring violators. Also, arrangements were made for a joint state-Federal checkup when the corn processing season began next year.—Labor.

This Doesn't Make Sense

A labor reporter for one of the nation's leading newspapers tells us that he and a friend now know a lot more about "Red hysteria" than they did a couple of weeks ago—and they are both angered by the manner in which they acquired their knowledge.

The reporter and his friend, a girl still in her teens, joined a California campus organization because both liked the anti-race prejudice program the new group said it would conduct.

A short time later they learned they had joined a Communist "front" organization and they immediately resigned.

That happened a number of years ago and neither thought their actions would have serious consequences, but—

This girl got a job with the Economic Cooperation Administration about the time it was set up," the reporter said.

"ECA officials learned a short time ago about what had happened out in California—and the girl was fired. It doesn't make sense to me."

Nor to us either.—The CIO News.

American Investors Getting Run-Around

NEW YORK. — Here's is an amusing situation: A few months ago American businessmen got Congress to write into the "Marshall Plan" a provision guaranteeing that, if an American corporation invested money in Europe, Uncle Sam would see that the company got its money and profits back in dollars. If necessary, the dollars would come out of American taxpayers' pockets.

This was such a "good thing" that, according to the Wall Street Journal, our business men "stampeded" to Europe to find places to invest billions of dollars.

So far, however, the joke is on them. Governments of England and Europe have been giving the eager American investors a "run-around," the Journal says. Apparently, these countries are "reserving" the profitable investment opportunities for their own business men.

Vets' Insurance

Nearly two million veterans "re-instated" their "GI" life insurance policies, totaling \$12 billions, as a result of a recent "drive" by the Veterans' Administration. However, about \$10 billions of these policies have "lapsed," and former holders are losing the best and cheapest insurance they will ever be able to get.

God is present everywhere and every person is his work. —De Sales.

Demagogue Truman

As we read President Truman's campaign speeches on his Western barnstorming quest for votes we are forcibly struck by the fact that he is appealing to sectional prejudice. As to economic facts and policies, they are either absent or superficial. What he does is warn the voters that "the Republicans are going to get you if you don't watch out and then Big Business will handle you very rough indeed."

We especially point to the statement attributed to him the other day, in which he is quoted as saying that the West should be saved from big corporation control and developed by small business.

That "small business" stuff, we submit, is the bunk. To depend upon small business in this day and age is to condemn the Western states to a second-rate economic status and industrial stagnation. For instance, whoever heard of a small-business automobile or steel plant?

In passing, we think of the days when Hitler was in his scendancy. He planned a division of work in which Germany could be "Big" business and some other nations peasants. And while we very sincerely disavow the suggestion that Harry wants to be a Hitler, the economic effect of developing an area with little business, while another area is engaged in established big business would be to give all the advantage to that section in which business is big.

We recognize the power that big monopolistic corporations exercise at the expense of the general public. But we are not going to condemn bigness in itself. On the contrary, big business is powerful because it is efficient.

The danger of big business and monopoly is not in their size but in their ownership. Since corporations are privately owned they are operated primarily for the profit of their owners instead of for the welfare of everybody.

It is that fact, and only that, which Socialists propose to change. Not the size, but the ownership; not the method of operation, but the purpose.

The Steel Trust, the big coal companies, the chemical monopolies and all others would be boons to mankind if mankind owned them and run them for their own good. And, as Socialists, that is how we propose to own and operate them.

Let the nation own the trusts. That's an ancient Socialist rattle. It makes sense. But President Truman doesn't make sense when he inveighs against big business without offering a constructive program for making business the property of the people.

The utmost that he gives us the right to hope for is that he and his fellow Democratic politicians will use the power of government to control private business. But that is what Roosevelt tried to do, with the result that today workers are under greater controls than could have been imagined by Americans of a generation ago.

Can Truman do what Roosevelt failed to do? Can government be used to hold conflicting classes in correct relation with each other and make owners serve the public without marching further along the road to totalitarianism?

Maybe Harry thinks so, but we're sure he's wrong. Only by socializing big business can the economy of today and tomorrow be made to fit with democracy. If Americans want a free and democratic future they'd better vote for Socialism in 1948.—Reading Labor Advocate.

Charles A. Beard vs. Stubborn 'Liberals'

There are times when one searches in vain for a word to adequately express a thought. We found ourselves in that predicament this week when we read Editor William E. Bohn's criticism of Dr. Charles A. Beard, who died a few weeks ago as one of this nation's all-time great historians.

Bohn's paper is the "New Leader," which claims to be "Dedicated to Social Democracy." Back in 1937 it became a sounding board for the Social Democratic Federation. Since then it has humped the drum for the "American Labor Party" and for the "Liberal Party," which was organized when sincere Social Democrats could no longer tolerate affiliation with an ALP that was being guided, if not dominated, by Communists.

And all the while the "New Leader" was a "yes sheet" for Franklin D. Roosevelt. Indeed, at no time that we can recall did that paper criticize FDR even mildly, as he built a bureaucracy of his own, planned scarcity as a means of reviving a lying capitalism and fashioned the machinery whereby the workers of America can now be shaped to fit whatever pattern he private-profit economy needs to assume.

And so Editor Bohn, of necessity perhaps, takes an insultingly-superior view of Dr. Charles A. Beard because the latter left an analysis of Franklin D. Roosevelt as his final legacy to the nation.

Historian Beard permitted the facts to take him wherever they led. And the facts took him to the inescapable conclusion that Roosevelt had pulled a "fast one" upon the people by methods which hurled the Federal Constitution and edged the nation into World War II.

And Dr. Beard sounded a warning that such tactics threatened democratic government here at home.

Because Dr. Beard was able to deal objectively with even Franklin D. Roosevelt, it was necessary for William E. Bohn to discredit him. And so Bohn tells the "Social Democrats" or "Liberals" who read his paper that "this great scholar made a fool of himself."

We hope the readers of the New Leader will reject the Bohn verdict. Beard did not become a fool. On the contrary, he remained a historian with a degree of loyalty, to simple truth that furnishes a compelling contrast to the flip-flop opportunism of some "Socialists" who parked their ideals and their basic tenets in the lower desk drawer to meander with a "leader" who taught them how to do things with workers that would keep workers from doing things for themselves.

Well, for Roosevelt worshippers who insist upon being "democrats" Dr. Beard simply must be wrong. Being right, Beard reveals them as either dupes or something less than democrats.

For whoever believes in democracy must trust the people with the facts; only the gullible or the venal—or those who consider themselves to be Messiahs in their own right—would maneuver a nation into a war by actions that conflict with the basic law which servants of the people are sworn to uphold and defend.—Reading Labor Advocate.

Big Business Bookkeeping

Corporate profits of five war years.....	\$47.2 billion
Corporate profits of 1935-39.....	\$20.0 billion
Extra profits from war.....	\$27.2 billion
U.S. boys made into corpses.....	\$14,000
Extra profit per corpse.....	\$86,630